

slovenski čebelar

1 9 6 4

LETO LXVI

ŠT. 5

VSEBINA

Generalni sekretar Apimondije umrl	129
Vladi Martelanc: Maj je tu — čebelarjevo delo narašča	130
Edi Senegačnik: Kako vzrejamo najboljše čebele	133
Vzrejni koledar	137
Umrli je Josip Kobal	138
Oto Mikulič: Je občni zbor ČD Krško polje res uspel?	140
Franc Cvetko: Nevarnost pri prezimovanju v medišču	143
Kehrle-Benedičič: Moj način čebelarjenja — podlaga mojih čebelarskih uspehov	144
Leopold Zor: Čebele in cvetlice	149
Alojz Drešar: Nenavadni znaki pred rojenjem	152

NOVICE IZ ČEBELARSKEGA SVETA

O opravevanju črnega ribeza. Koliko vitaminov potrebuje čebela. Čebelarji na Angleškem. Satnice v medišču. Pridobivanje matičjega mlečka. Mlado nezalezeno satje. Obletavanje brez in orehov. Čebele javljajo radioaktivnost. Ušice na borih	155
--	-----

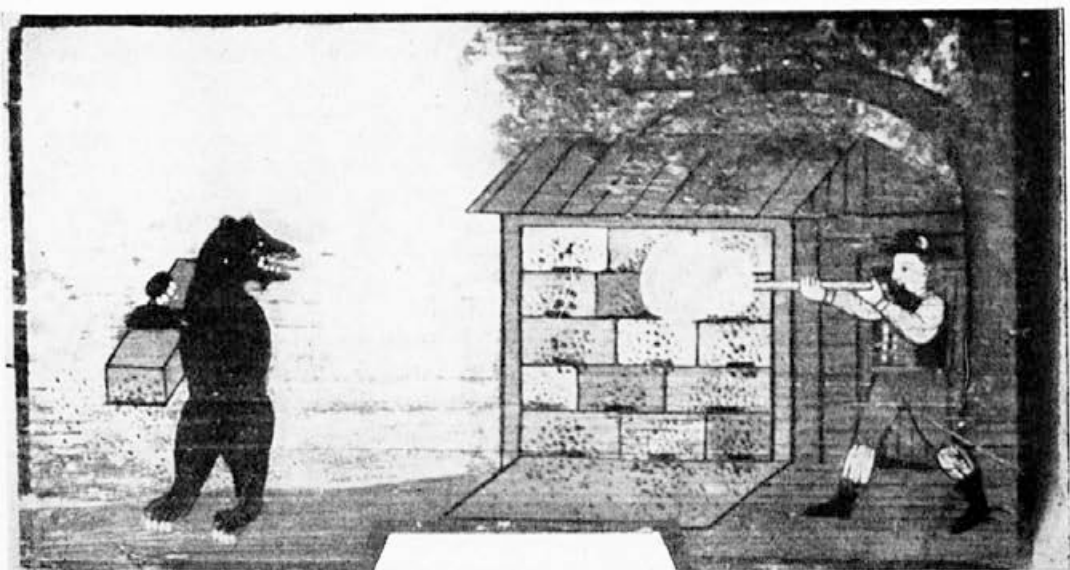
NAŠA ORGANIZACIJA

Vabilo na XIII. redni občni zbor. Zapisnik 8. redne seje upravnega odbora ZCD. Predsednikom in tajnikom društev. Ustanovitev Saveza pčelarskih organizacija Jugoslavije. Opravevanje sadnih plantaž v celjskem okraju. Jakob Kresnik — sedemdesetletnik	156
---	-----

OSMRTNICE

Tone Zaviršek, Andrej Pušaver, Albin Long	160
---	-----

List izhaja vsakega 1. v mesecu. Člani, ki plačajo letno članarino 1000 din, ga prejemaajo zastonj. Izdaja ga Zveza čebelarskih društev za Slovenijo v Ljubljani, Miklošičeva cesta 30, tiska CP Delo — obrat Triglavsko tiskarna v Ljubljani, ureja uredniški odbor: Valentin Benedičič, Ivan Majcen, Slavko Raič, Jože Rihar, Edi Senegačnik in Jožko Slander. Odgovorni urednik: Edi Senegačnik. Letna naročnina za nečlane 1200 din, za inozemstvo 1500 din. Posamezna številka na 32 straneh stane 140 din, na 16 straneh 70 din. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor plačuje članarino v obrokih, se s prvim obrokom zaveže, da jo bo do konca leta v celoti poravnal. Isto velja za naročnino. Številka žiro-računa pri Narodni banki v Ljubljani, Miklošičeva cesta, 600-14/603-116

GENERALNI SEKRETAR APIMONDIJE UMRL

Komaj so se posušili venci na grobu čebelarškega znanstvenika Gontarskega, že je zopet smrt zamahnila s svojo usodno koso in zopet posegla v enega izmed vrhov v svetovni čebelarški organizaciji. Njena žrtev je bil 14. februarja 1964 generalni sekretar Apimondije Antonio prof. dr. Zappi — Recordati in hkrati predsednik Italijanske čebelarške zveze. Tudi naša Zveza obžaluje prerano smrt tega moža, ki je z veliko vnezo pospeševal vzajemno delo čebelarjev vsega sveta. Posebno je s svojimi tesnimi stiki z velikimi menarodnimi kmetijskimi organizacijami pripomogel, da so se odgovorna mesta začela zavedati važne vloge, ki jo ima čebelarstvo v kmetijski proizvodnji.

Res da so se vršili že ob koncu prejšnjega stoletja mednarodni čebelarški kongresi in je obstajal tudi »Comité de Congrès d'Apiculture«, ki pa je imel le nalogo, da je vsakokrat določil čas in kraj prihodnjega kongresa. Po letu 1950 si je posebno znani čebelarški znanstvenik prof. dr. Morgenthaler prizadeval, da je pospeševal kongresno delo. Še pred drugo svetovno vojno pa se je pridružil grof Zappi, predsednik Italijanske čebelarške zveze, kot aktivni sodelavec. Toda vsa prizadevanja, da bi ustvarili trdno organizacijo s trajnimi pravili, so se ponesrečila.

Po drugi svetovni vojni so se holandski čebelarji zopet lotili teh načrtov in na 13. mednarodnem kongresu v Amsterdamu leta 1949 ustanovili »Apimondijo«. Dr. Morgenthaler je bil določen za generalnega sekretarja z nalogo, da izdela nova pravila. Vendar se 14. kongres v Angliji ni mogel zediniti glede pravil. Leta 1945 je grof Zappi stavil potem v Kopenhagenu konkretne predloge o oblikovanju mednarodne organizacije in poudaril

važnost vzajemnega dela z mednarodno kmetijsko organizacijo Združenih narodov FAO. Na 16. kongresu na Dunaju leta 1956 je bil grof Zappi izvoljen za generalnega sekretarja Apimondije. 17. kongres je bil v Rimu leta 1958. Zappi ga je organiziral zelo velikopotezno. Vzajemno delo s FAO je prikazano že s tem, da je dala ta velika mednarodna organizacija svoje krasne prostore kongresu na razpolago. Zappi je bil najsposobnejša povezava s kmetijskimi organizacijami, ker je bil s svojim glavnim poklicem generalni sekretar Italijanske kmečke zveze. Razen tega je bil od leta 1958 do 1962 predsednik Zveze evropskega kmetijstva (CEA). Ta vez s kmetijskimi vrhunskimi organizacijami, ki jo je vzpostavil Zappi, bo v bodoče interesom našega čebelarstva bolj koristila kakor do sedaj.

Na kongresih v Madridu 1961 in 1963 v Pragi je deloval Zappi nadalje kot generalni sekretar Apimondije. Po zasedanju v Pragi smo izvedeli, da se mu je zdravje zelo poslabšalo. Vest o njegovi smrti pa je vendar prišla nepričakovano.

Zappi je imel pred zadnjo vojno majhen čebelnjak v okolici Rima in večje čebelarstvo v bližini mesta Frosinone. Ni torej bil čebelar »za pisalno mizo«, kakor so mu nekateri očitali. Čebelarstva se je učil pri svojem očetu. Napisal je manjši učbenik »Moderno čebelarstvo«, ki je v Italiji zelo razširjen. Njegovo delo »Čebelarstvo«, ki obsega skoro 500 strani, ima obširen praktični del, razen tega je v knjigi obdelana anatomija, življenje čebel in bolezni. V vojnih in povojnih zmedah je Zappijevo čebelarstvo propadlo. Toda njegovo znanje, pridobljeno z desetletnim lastnim čebelarskim delom, mu je pri zastopanju interesov čebelarstva, ki se ne bori samo v Italiji za svoj obstoj, poddelilo polno avtoriteto strokovnjaka. Italijanski čebelarji, za katere je mnogo storil, ga bodo posebno pogrešali. Njegove zasluge za pospeševanje svetovnega čebelarskega sodelovanja mu bodo zagotovile trajen spomin prek meja njegove domovine.

MAJ JE TU — ČEBELARJEVO DELO NARAŠČA

VLADI MARTELANC

Letošnja zima je bila do konca zmerna, tako da je nastopilo konec marca, ko pišem ta članek, že pravo spomladansko razpoloženje. Spomladanski resi je nagajal marec s svojim mrazom in čebele bodo šele v aprilu na njej morda kaj dobile. Tudi z lesko je bilo tako. V splošnem lahko trdim, da je narava tudi letos vegetacijo nekako zadrževala, kar čebelar ne bo škodovalo. Ker nam je prinesel april kar tople dni, lahko upamo, da bo razvoj čebeljih družin v maju že normalen. Prav zanimivo bo v maju primerjati razvoj panjev, ki so prezimovali na liškem žepkovcu z onimi, ki so imeli sladkor. Enako močne družine bomo imeli maja, če smo panje konec aprila izenačili s tem, da smo sate s pokrito zalego iz najmočnejših panjev dodajali šibkejšim. Ako kljub temu nismo dosegli kje zaželenega uspeha, je temu kriva stara ali nerodovitna matica, ki jo čim prej uničimo ter dodajmo panju rezervno družinico iz prašilčka. Čebelar, ki ne premore take zlate rezerve, mora šibke družine razdeliti med ostale panje. Pomnimo,

da polnijo medišča le močne družine, dočim šibke le životarijo. Od njih ne bomo dobili nobenega medu.

Dobra mlada matica v maju neprestano zalega. Ob primerno toplem vremenu, obilni medičini, posebno pa ob zadostni obnožini, zaleže v prvi polovici maja preko 1000 jajčec dnevno. Na tisoče čebeljih in trotovskih ličink je treba krmiti. Mlade, nekaj dni stare sestrice komaj zmagujejo to ogromno delo. Narava še skopo nudi medičino. Zato morajo jemati čebele še iz preostale zimske zaloge. Ako je bila ta v jeseni dovoljna (10 do 12 kg), ne bo družina v maju še ogrožena. Vse drugače je pa tam, kjer je čebelar v jeseni z zalogo bolj skoparil in se zanašal na ugodno bero v zgodnji pomladi. Ako nastopi v začetku maja osem ali več zaporednih deževnih dni, morajo čebele črpati edinole iz zaloge, ki zelo hitro kopni. Kaj rado se zgodi, da prav zdaj padajo družine za lakoto. Nekoč mi je pripovedoval čebelar, da je neka skupina prepeljala svoje čebele v Banat na akacijevu pašo. Čebele izkušenih »asov« so imele še dovolj medene zaloge, dočim so imeli nekateri, računajoč na zaščito sv. Ambroža, v panjih le še kak kilogram hrane. Ko se je pričela akacija odpirati, je namesto toplote in sonca zarogovilil hlad in dež, ki je prinesel celo slano. Nepredvidnim čebelarjem je padlo nekaj družin za lakoto, mnoge pa so rešili čebelarji, ki so ostali na pasišču kot pazniki. Ti so sestradane čebele, ki so trepetajoč že padale na dno panjev, škropili s sladkorno raztopino in jih tako reševali. Grdemu vremenu so nato sledili topli sončni dnevi in akacija je v naslednjih petih dneh medila, da so čebele dobrih družin napolnile satje. Iz panjev, ki so jih reševali s sladkorno raztopino, so točili komaj tretjino. Ko zapazimo, da vlačijo čebele odmrlo zalego iz panjev, je zadnji resni opomin pred nesrečo — pred padcem cele družine.

Meseca maja ima vsak čebelar pri čebelah največ dela, bodisi da razmnožuje družine ali pa preprečuje rojenje, ker želi čim več medu. Vsako izmed teh opravil zahteva poleg prakse tudi dokaj znanja. Na zamenjavo starih in nezanesljivih matic se moramo pripravljati že maja. Mnogi čebelarji prepustijo to kar naravi, da panji po mili volji roje ne glede na število rojev. Rezultat ob koncu rojilne dobe je največkrat precej klavrn: šibki izrojenci so pogosto brezmatični ali celo trotovcvi. Tako čebelarjenje si lahko privoščimo kvečjemu pri kranjičih, ne pa v sodobnem AŽ-panju. Današnje metode glede narejenih rojev in preprečevanja rojenja so že tako preizkušene, da čebelarju ni potrebno več ogrebat rojev v nedostopnih vrhovih dreves. Vsak čebelar želi, da si vzredi med letom več mladih matic. Tu imamo več načinov, ki so glede ekonomičnosti precej različni. Sodobna vzreja, posebno plemenska, je v Zandrovih plemenilnikih ne samo lepa in zanimiva, temveč tudi ekonomična, ker vzredimo mlado matico z dobro zajemalko čebel in z nekaj sladkornega testa. Vendar zahteva vzreja neko znanje, ki mu ni vsak čebelar kos. Pravijo, da je že od pravilne priprave rednika odvisen ves nadaljnji uspeh. Mnogi čebelarji so mi že potožili, da kljub vestni vzreji njihove mlade matice niso dolgo živele.

Od nekdanj me je zanimala vzreja matic pokojnega Strgarja iz Bitenja. Da so ga širom po svetu tako priznavali in odlikovali, je moral že pošiljati take matice, ki mu niso delale sramote. Toda skromni mož žal o svojem uspešnem delu ni mnogo govoril, še manj pa pisal. Vendar sem imel nekako

pred devetimi leti priložnost, da sem pogledal v njegove skrivnosti. Takrat sem pripeljal v njegov čebelnjak učence čebelarke šole, ki so bili na ekskurziji. Čeprav smo ga našli sredi važnega dela — polnil in odpremljal je plemenilnike na svojo plemenilno postajo — se je čutil s takim obiskom nekako počaščenega. Zaupal mi je, da v vsej svoji praksi ne uporablja rednikov in vzrejnega gradiva, pač pa mi je pokazal večje število nekakih polovičarjev, ki jih je pripravil v rojilno razpoloženje in iz njih jemal zrele rojilne matičnike ter čebele za polnjenje plemenilnikov. Žal tedaj ni bilo dovolj časa, da bi se o njegovi vzreji bolj natančno pomenila. Gotovo je leglo z njim v grob še mnogo zanimivega.

Ker tu ni dovolj prostora, da bi podrobneje obravnavali za našega povprečnega čebelarja primerno vzrejo mladih matic, ne bo napak, ako pri vzreji posnemamo pokojnega Strgarja s to razliko, da uporabljamo namesto enosatnih plemenilnikov 3 ali 4 satne prašilnike. V ta namen žrtvujemo dva ali tri polovičarje ali AZ-panje, kolikor pač potrebujemo matice. Ko se polovičar ali neprestavljen AZ-panj pripravila na rojenje, nastavi tudi 15—20 lepih matičnikov, katere vcepljamo v narejene prašilčke, kadar so godni. V enem ali dveh mesecih vzredimo v prašilčku lahko več matic, ki jih dodamo panjem, ki smo jim predhodno odstranili stare matice. Osirotelim prašilčkom dodamo ponovno kak zrel matičnik, iz katerega se že po dobrem tednu izvali nova matica. V ta namen lahko uporabljamo tudi matičnike iz kakšnega preleganca, ako jih je kaj več nastavljen. Nekateri čebelarji obnavljajo matice tako, da po prestavljanju (2—3 sate zalege) pokrijejo matično rešetko in odprejo žrelo v medišču. Čebele v medišču se čutijo brezmatične in potegnejo nekaj zasilnih matičnikov. Ako se mlada matica srečno spraši, imamo po 25 dneh že prva jajčeca. Tedaj staro matico v plodišču uničimo in po štirih ali šestih urah rešetko za nekaj centimetrov odkrijemo, da se družini mirno združita, nato pa prestavimo matico v plodišče. Delo pa si lahko zelo skrajšamo, če si pomagamo z godnim matičnikom, ki ga dodamo po nekaj urah, ko smo rešetko prekrili. Večkrat pa čebele nezavarovan dodan matičnik podrejo in raje potegnejo svojega, zasilnega. Pri obnovi starih matic na opisani način panj ne bo skoro nič nabral. Ako je ravno v tej dobi dobra paša, je pridelek medu zelo majhen. Ker pa ravno tega ne želimo, uporabljamo način, ki zahteva za vzrejo matic čim manj čebel, zalege in časa. Za narejenčka v prašilčku žrtvujemo samo dva sata zalege s čebelami, godnim matičnikom, sat z medom in obnožino ter nekaj vode. Da ne izgubimo v tem narejenčku pašnih čebel, je bolje da ga odnesemo do sprašitve matice nekaj kilometrov proč od našega čebelnjaka. Ponesrečena sprašitev se pri narejenčih povečini sprevrže v trotavost, ki jo čebelar največkrat prepozno odkrije. Pri narejencu, ki sam potegne zasilne matičnike, se jajčeca ne smejo pojaviti pred 25 dnevi, ker imamo sicer trotovce. Nekoč so trotavost pripisovali eni sami mladi čebeli delavki, danes pa je dokazano, da zalega trotovska jajčeca veliko mladih čebel, ki po 11 dnevnem pomanjkanju vsake odkrite zalege same použijejo ves izločeni mleček. Recimo, da izleti pri narejencu mlada matica 19. dan na prah, s katero se ne vrne ali pa zaide v drug panj. Čebele se že po nekaj urah zavejo brezmatičnosti. S tem trenutkom se čutijo mlade čebele sproščene in kmalu prično brez vsakega reda sejati jajčeca v prazne celice.

Čebelar, ki prezre datum in nered pri zaleganju, je zapravil s tem tudi narejenca.

Čebelarji, ki nimajo v načrtu razmnoževanja svojih družin, bodo morali posvetiti vso skrb preprečevanju nezaželenega rojenja. Naš AŽ-panj je tudi za take primere kar primeren, ker v njem lahko poljubno predstavljamo zaležene sate iz plodišča v medišče. Z dodajanjem satnic večamo v gnezdu zaleženo površino, v kateri se pojavlja vedno nova odkrita zalega, ki najbolj zaposluje mlade čebele do jilje. O pravilnem prestavljanju pišemo vsako leto v našem glasilu in nima kakšnega določenega datuma; ravna se navadno po razvoju narave in moči družine. Dobro razvite družine prestavljamo takrat, ko so že do kraja napolnile plodišče. Pravimo, da je panj zrel za prestavljanje, ko prekrije žival mrežo okenca v plodišču. Danes ne prestavljamo naenkrat več kakor 2—5 zaležene in mogoče še kak močno z medom zalit sat. Prestavljeno zalego tesno strnemo v sredino medišča, a nastalih praznin v plodišču ne polnimo z dodanimi satnicami, ampak strnemo tudi tu zaležene sate v sredino, poleg teh pa dodamo satnice ali že izdelane sate. Šele ko so satnice dograjene in deloma zaležene, jih premaknemo v sredino gnezda. Ako je potrebno in paša še traja, lahko prestavimo tudi v juniju in juliju še kak zaležen sat v medišče. Nekateri čebelarji vztrajajo pri tem, da poiščejo pri vsakem prestavljanju matico, da je ne bi pomotoma predstavili v medišče. Za prestavljanje se odločimo, ko je vreme sončno, toplo in čebele pridno izletavajo. Hladen in deževen dan, ko sede čebele v panju, ni primeren zanj. Za to delo moramo pravočasno zažičiti satnike, pregledati pribor za utiranje satnic ter jih pripraviti dovolj. Ako bo vreme v prvi polovici maja še hladno in brez posebne paše, ne pozabimo dati panjem sladkornega testa ali pogač.

Kdor se je odločil, da bo peljal čebele v akacijo in si še ni priskrbel primerne pasišča, naj to čimprej stori in se dogovori s pristojnim čebelarskim društvom ali družino glede stojišča. Bodimo v tem pogledu disciplinirani, da ne bo nevolje in sovraštva.

Maj je naš najlepši mesec. Želim, da bi ga naše čebele dobro izkoristile. Čebelarji bomo pri njih uživali in jim pravilno stregli, zato pa nas bodo naše ljubljenske tudi nagradile.

KAKO VZREJAMO NAJBOLJŠE ČEBELE

EDI SENEGACNIK

Več čebelarjev nas je že naprosilo, naj bi posvetil naš list letos vsaj nekaj člankov vzreji. Žele, da bi jih vsaj na kratko seznanili z najvažnejšimi opravili, ki so v zvezi z njo. Čebelarji bi namreč radi sami vzrejali, ker se vedno bolj zavedajo, da so dobre matice prvi pogoj za vsak uspeh v čebelarstvu. Tako so nam pisali tudi člani čebelarskega pionirskega krožka iz Velikih Lašč: »Predlansko zimo smo bili na teoretičnem tečaju v Ljubljani, kjer sta nas oba predavatelja navdušila za vzrejo. Takrat sta obljubila, da bosta junija dva praktična tečaja o vzreji matic v Ljubljani. Teh pa ni bilo. Prosimo vas, da napišete v listu vsaj nekaj o vzreji, da bomo

obnovili svoje znanje. Obljubili ste, da boste objavili tudi vzrejni koledar. Letos pa res ne smete pozabiti na oba praktična tečaja!« Pisma mladih pionirjev smo bili zelo veseli. V tolažbo pa jim lahko povem, da smo že lani decembra sklenili, da moramo letos junija prirediti oba praktična tečaja o vzreji in da mora list objaviti nekaj praktičnih člankov o tem, kako je treba vzrejati. Čebelarji bodo tako lahko sami vzrejali, tisti pa, ki nameravajo priti na praktični tečaj, zato ne bodo prišli nepripravljeni. V junijski številki bomo objavili zelo zanimiv Kehrlejev članek o gospodarskih koristih križne vzreje in priobčili tudi nekaj zanimivih slik o oploditvi matice. To bo vse vzrejevalce gotovo zanimalo.

V aprilskih navodilih smo natančno opisali, kako spravimo rednika v rojilno razpoloženje, kajti le takrat bo potegnil največ matičnikov. Seveda pa bi bilo vse naše delo in prizadevanje brezuspešno, če bi nam rednik rojil. Njegovo rojilno razpoloženje usmerimo sedaj v to, da nam bo zares redil dodano vzrejno gradivo, to je negoval matičnike, ki jih bo potegnil nad dodanimi jajčeci oziroma ličinkami. Seveda lahko uporabimo za rednika vsako čebeljo družino, ki je v rojilnem razpoloženju. Ko smo torej ugotovili, da je rednik dovolj močan in da prehaja v rojilno razpoloženje, mu odvzamemo matico. Če je stara, jo uničimo, lahko pa jo uporabimo kje drugje. Panj spet toplo odenemo. Krmimo ga dalje. Čebele bodo potegnile več matičnikov, godna zalega se bo začela valiti in družina bo postala še močnejša. Rednika sedaj še vedno krmimo, sicer pa ga pustimo 9 dni v popolnem miru. Tedaj ni v panju nobene odkrite zalege več, iz katere bi si družina lahko vzpodredila novo matico. Deveti dan po odvzemu matice pregledamo zjutraj celo družino. Potrgamo ji vse matičnike. Pri tem opravilu pa bodimo zelo previdni, da kakega ne prezremo. Ker so sati polni čebel, se to zlasti začetniku kaj rado zgodi. Zato je najbolje, da čebele s satov ometemo in potem vsakega posebej natančno pregledamo. Pri delu bodimo mirni. Roke si večkrat umijmo, ne uporabljajmo prav nobenega dima. To si sploh zapomnimo za ves čas vzreje. Sate, ki smo jih natančno pregledali in se o njih prepričali, da nimajo nobenih matičnikov, vrnemo panju. Redniku odvzamemo en meden sat, kajti namesto njega bomo vstavili poznejše vzrejni sat. Zaležene sate v redniku sirnemo, v sredi med njimi pa pustimo prostor za vzrejni sat, ki mu ga bomo dali čez kakih 6 ur. Nastalo praznino bodo takoj napolnile mlade čebele, ki bi jo polagoma izpolnile z novim satjem, če bi jim to dovolili. Te mlade čebele imajo razvite krmilne in voskovne žleze. Kot nalašč so za to, da nam bodo sprejele in negovale dodano vzrejno gradivo — jajčeca ali ličinke. Čim več je v redniku mladih čebel, tem več matičnikov bodo potegnile.

Vzrejevalec je že nekaj dni prej določil, iz katere najboljše družine bo vzel jajčeca ali ličinke. Vzrejno gradivo lahko dodajamo v različnih oblikah. Tu ni prostora, da bi mogli vse natančno pojasniti. Kdor bi se hotel z njimi podrobno seznaniti, naj si ogleda poglavje o vzreji matic v Sodobnem čebelarstvu II. del. Opisal bom le način, ki je najbolj naraven, ki zahteva najmanj dela in ki je tudi najbolj uspešen. To je dodajanje vzrejnega sata z rezom. So še drugi načini kot npr. prenašanje jajčec, ličink, izrezovanje posameznih celic. Vse to pa so bolj ali manj občutljive stvari,

ki si jih mora čebelar prej ogledati pri kakem vzrejevalcu ali pa na tečaju. Ko bo dobil primerno prakso, se bo lahko odločil tudi za druge načine dodajanja vzrejnega gradiva. Vem, da prenašajo mnogi vzrejevalci ličinke v umetne matičnike na čepkih, ki jih potem vstavljajo v vzrejni satnik. Drugi spet lepijo posamezne izrezane celice z ličinkami na čepke. Vse to bodo čebelarji lahko videli na tečaju. Pomnimo, da sprejmejo mlade čebele raje ličinke kot pa jajčeca. Zato uporabljajmo pri vzreji le-te. Paziti pa moramo, da niso prestare. Izkušeni mojster Kehrle stalno opozarja, da ličinke ne smejo biti starejše od 12 do 20 ur. Potem bomo dobili zares lepe matice, prav take, kakršne si želimo.

Pri načinu s tako imenovanim rezom lahko natančno določimo, koliko so ličinke stare, sicer pa lahko dodajamo tudi jajčeca. Prav v tem pa je tudi prednost tega načina. Ker ostanejo jajčeca oziroma ličinke v celicah nedotaknjene, prav tako kot pri naravnih rojih, in so na robu sata, kot je to spet pri naravnih rojih, zato je uspeh tudi večji. Omenil sem že, da osmi ali deveti dan po odstranitvi matice potrgamo vse matičnike. Tri dni prej (torej pet dni po odstranitvi matice), pa moramo matiçarju, iz katerega želimo imeti vzrejno gradivo, vzeti en sat iz plodišča ter ga nadomestiti z vzrejnim satom. Tega dodamo zato, da ga bo matica zaleгла. Za vzrejni sat izberemo kako leto star sat, ki je bil že nekajkrat zaležen. Mlajše ali celo deviške sate je težko rezati in bi se nam celice mečkale. Izbrani vzrejni sat poškrpimo z medeno raztopino, potem pa ga potisnemo v sredino plodišča med zalego. Čebele bodo posrkale med in pri tem očistile celice, matica pa ga bo takoj zaleгла. Plemenjaka oziroma matiçarja, ki nam bo dal zaželeno vzrejno gradivo, nakrmimo zvečer s pol litra medene raztopine. Matica ga bo verjetno zaleгла še isto noč, prav gotovo pa že drugi dan. Tako bomo točno vedeli za starost jajčec. Prednost tega načina je seveda tudi v tem, da so prav vsa jajčeca in pozneje ličinke na tem satu enake starosti, kar je zelo važno. Ko smo se prepričali o tem, da je sat zaležen, ga že lahko dodamo redniku. Lahko mu dodamo jajčeca ali pa zelo mlade ličinke. Tak zaležen vzrejni sat pa moramo prej še primerno »obdelati«. Če bi dodali redniku nespremenjenega, bi potegnile čebele matičnike neurejeno na vseh koncih in krajih. Ponekod bi jih bilo celo kar več skupaj, od česar bi ne imel vzrejevalec nobene koristi. Zato prerežemo vzrejni sat po sredini v obliki loka. Odpadli del sata porabimo za voščine. Pazimo, da ga bomo pre-rezali v sredini in ne spodaj ob letvici, ker bi nam sicer čebele tja prilepile matičnike. Zdaj pa celice ob spodnjem robu vzrejnega sata na obeh straneh z britvico ali z nalašč za to izdelanim ostrim in segretim nožem ali rezilom skrajšamo za dobro polovico. To napravimo zato, da lahko čebele nad skrajšanimi celicami potegnejo matičnike. Potem pa nas čaka še eno važno opravilo. Da nam ne bi potegnile čebele spet po več matičnikov skupaj, pustimo eno celico z jajčeci ali ličinkami nedotaknjeno, iz dveh sosednjih celic pa jih izpraskamo. Tako delamo po vsej dolžini sata na obeh straneh. Zato bomo pozneje godne matičnike brez težave porezali in jih pritrtili na čepke valilnih matičnic.

To operacijo opravljamo opoldne v kuhinji ali pa v sobi, ki smo jo v ta namen primerno zagreli. Zaleženi vzrejni sat zavijemo že v čebelnjaku

v toplo volneno blago in ga prenesemo v sobo. Miza mora biti čista, pognemo jo s polivinilastim prtom. Prostor prej dobro prezračimo, da ni v njem nobenega vonja. Roke si večkrat umijemo z navadnim milom, potem pa jih splaknemo s toplo vodo, da nimajo prav nobenega vonja. V bližini imamo lonec z vrelo vodo, v kateri bomo segrevali nože, nekaj prirezanih zobotrebcev ali lesenih klinčkov, s katerimi bomo odstranjevali odvečna jajčeca oziroma ličinke iz celic. Dobro je, da je v prostoru nekoliko vlage. To povzročajo vodni hlapi iz vrelega lonca. Z delom bodimo kar najbolj urni, da operacijo čimprej končamo. Ko smo vzrejni sat pripravili, ga spet zavijemo v toplo volneno blago in potisnemo v rednika. Tega toplo odenemo kot prej. Potem ga pet večerov zaporedoma krmimo s četrto litra medene raztopine. Po petem dnevu moramo s krmljenjem prenehati. Matičniki so namreč deveti dan že pokriti in nobenega smisla nima več, da bi še krmili. Čebele bi začele namreč graditi okrog njih satje, s katerim bi ga tako obdale, da bi se potem matice v njih zadušile. Matičnike pustimo zdaj 9 dni v popolnem miru, da postanejo godni. Drugi dan po dodajanju vzrejnega gradiva lahko vzrejni sat bežno pregledamo. Ko so matičniki že godni, jih deveti ali deseti dan, pri tem računamo razvoj od jajčeca, porežemo in pritrdimo v valilne matičnice. Ko bi storili to preje, bi se nam utegnili poškodovati, ker so prve dni zelo mehki in občutljivi. Nekaj dni prej pa pripravimo valilne matičnice. Pazimo, da so dovolj velike. Matičniki so zlasti ob robu vzrejnega sata zelo dolgi. Zato morajo biti matičnice tako velike, da je pod matičniki vsaj še dva centimetra prostora, da lahko zlezejo izvaljene matice iz njih. Marsikateremu neizkušenemu vzrejevalcu so že pomrle, ker niso mogle iz njih. Matičnice imajo na spodnji strani posebno luknjico, v katero kanemo kapljico tekočega medu, potem jo prekrijemo z ozkim trakom satnice, da bi se matica ne popacala z medom, ko ga bo začela po izvalitvi uživati. Matičnice z matičniki postavimo potem kar v vzrejni sat, ki smo mu pritrdili po dolgem še posebno letvico. Porežemo pa v redniku prav vse matičnike in mu ne pustimo nobenega. Tako bodo njegove čebele grele vse valilne matičnice. Ker vemo, da traja razvoj matice 16 dni, lahko že sedaj izračunamo, kdaj se bodo začele valiti. Zato pripravimo že prej Zandrove plemenilnike, če smo se odločili za tak način vzreje. Sicer pa lahko s pokritimi matičniki že takoj napravimo rezervne družinice ali štirisatne prašilčke, kolikor jih potrebujemo. Važno je, da pridemo do kvalitetnih matičnikov, potem jih pa uporabimo, kakor si pač želimo. Mnogi čebelarji porežejo godne matičnike in jih dodajo takoj rezervnim družinicom ali umetnim rojem. Spet drugi uporabljajo raje plemenilnike. Zapišimo si, da izvaljenih matic ne smemo predolgo puščati v valilnih matičnicah. Takoj jih dodajmo plemenilčkom ali pa umetnim rojem. Kako pripravimo plemenilčke in opremimo plemenilnike, bomo videli v prihodnji številki. Vzrejevalci naj skušajo vzrejati po teh navodilih in začno z delom tako, da bodo imeli do srede ali do konca junija že pokrite matičnike. Kdor se je odločil za pridobivanje mlečka, mora upoštevati ista pravila kot vzrejevalec matic. Tudi njemu gre za to, da bi dobil čim več matičnikov. Šesti dan bo moral pobrati ves mleček iz zaleženih matičnikov. Vzrejnega gradiva pa ni treba jemati iz najboljše družine.

Vzrejni koledar za vzrejo
prvega pokolenja potomcev od matice številka

Datum dela 1964	Vrstna številka del. dni	D e l o	Opombe
14. maj	1.	Začnemo s pitanjem rednika	
15. maj	2.	Pitanje nadaljujemo	
16. maj	3.	Pitanje nadaljujemo	
17. maj	4.	Pitanje nadaljujemo	
18. maj	5.	Pitanje nadaljujemo	
19. maj	6.	Pitanje nadaljujemo	
20. maj	7.	Pitanje nadaljujemo	
21. maj	8.	Pitanje nadaljujemo. Redniku odstranimo matico	
22. maj	9.	Pitanje nadaljujemo	
23. maj	10.	Pitanje nadaljujemo	
24. maj	11.	Pitanje nadaljujemo	
25. maj	12.	Pitanje nadaljujemo	
26. maj	13.	Pitanje nadaljujemo in dodamo vzrejni sat matičarju, da ga matica zaleže	
27. maj	14.	Pitanje nadaljujemo	
28. maj	15.	Pitanje nadaljujemo	
29. maj	16.	Pitanje nadaljujemo. Porežemo v redniku vse divje matičnike in mu po 5 urah dodamo zalego iz matičarja	
30. maj	17.	Pitanje nadaljujemo	
31. maj	18.	Pitanje nadaljujemo	
1. junij	19.	Pitanje nadaljujemo	
2. junij	20.	Pitanje nadaljujemo	
3. junij	21.	Prenehamo s pitanjem	
4. junij	22.		
5. junij	23.		
6. junij	24.		
7. junij	25.	Pripravimo valilne matičnice	
8. junij	26.	Porežemo matičnike in jih nalepimo na čepke ali pokrovec valilnih matičnic. Matičnike lahko porabimo za umetne roje ali rezervne družinice	
9. junij	27.	Pripravimo medeno testo in plemenilnike	

Datum dela 1964	Vrstna številka del. dni	D e l o	Opombe
10. junij	28. 29.	Pregledamo in zaznamujemo novo rojene matice. Presejemo rednikove čebele in naselimo plemenilnike	
11. junij	30.	Plemenilčkom dodamo matice in jih prenesemo v temen in hladen prostor	
12. junij	31.		
13. junij	32.	Naseljene plemenilnike prenesemo na plemenišče	
14. junij	33.	Plemenilčki ostanejo na plemenilni postaji, dokler ne opazimo v njih pokrite zalege	

Po zgornji shemi lahko vzrejevalci sami prikroje vzrejni koledar dnem, ko bodo sami vzrejali.

UMRL JE JOSIP KOBAL

Neizprosna smrt je spet segla med čebelarje in iztrgala iz naših vrst Josipa Kobala, strokovnega učitelja v pokoju, čebelarkega pisatelja, predavatelja, organizatorja ter odličnega čebelarja. Umrl je 16. marca 1964, pokopali pa smo ga prav na njegov god 19. marca.

Pred dvema letoma smo se ga spominjali v našem listu ob njegovi 80-letnici. Takrat je mladostno svež korakal po ljubljanskih ulicah in hodil k svojim čebelam. Nihče mu ne bi prisodil osmih križev. V našem listu smo takrat opisali življenjsko pot tega izredno delavnega, tihega, skromnega ter vestnega človeka, čigar življenje je bilo tako tesno povezano z delom za napredek slovenskega čebelarstva, da bo njegovo ime vselej slovelo med našimi čebelarji. Pri nas na Slovenskem ni starejšega čebelarja, ki ne bi poznal tega odličnega in ljubeznivega predavatelja. Povsod se ga spominjajo in s spoštovanjem izgovarjajo njegovo ime.

Pokojnik se je rodil 28. marca 1882 na Planini pri Vipavi. Kot učitelj je služboval na Premu pri Ilirski Bistrici, v Dolenji vasi pri Senožečah in v Grahovem pri Cerknici, kjer se ga starejši ljudje in zlasti čebelarji še vedno spominjajo. Leta 1920. ga je pripeljala življenjska pot v Ljubljano, kjer se je po temeljiti specializaciji na Dunaju, v Pragi in Berlinu posvetil poučevanju slepe mladine. Kmalu je postal upravitelj šole za slepe. Bil je vsestransko delaven in je pisal v tej dobi knjige za slepe, sestavljal učne načrte za osnovne in obrtne šole, pisal pedagoške člane v »Popotnika« in bil odličen organizator. Ob vsem tem delu, ki je zahtevalo celega človeka, pa je našel vedno dovolj časa za svoje čbelice. Že od nekdaj ga je mikalo, da bi postal čebelar. Želja se mu je izpolnila leta 1911, ko je na Javorniku hoja tako obilno medila, da čebelarji niso vedeli, kam bi dajali med. Kmalu je stal na šolskem vrtu vzoren čebelnjak, mladi učitelj pa je prebiral vso mogočo čebelarstvo literaturo in obiskoval čebelarke tečaje na Grmu. Tako

se je izpopolnjeval in bogatil svoje znanje, ki ga je potem nesebično razdal slovenskim čebelarjem. Praktične nauke iz čebelarstva je dobil pri Milošu Kabaju, ki je bil takrat nadučitelj v Begunjah nad Cerknico. Jože Kobal je postal kmalu vodilni čebelar v nekdanjem cerkniškem in loškem sodnem okraju. Tu je ustanovil tudi čebelarsko podružnico, ki jo je vodil do svojega odhoda v Ljubljano leta 1920. V Ljubljani je čebelaril na Barju, kjer je vzgojil mnogo navdušenih čebelarjev, ki so ustanovili potem svojo družino. Pozneje je preselil svoje čebele v Lom nad Tržičem in v Trebnje, kjer je izmenoma čebelaril do leta 1962. Leta 1940. je postal tajnik Slovenskega čebelarskega društva. Vodil je vse društvene in organizacijske posle do leta 1948. Leta 1950. mu je predsedstvo zaupalo tehnično urejevanje Slovenskega čebelarja. Leta 1953 je postal ravnatelj prve slovenske čebelarske šole, ki jo je vzorno vodil. Tu je tudi predaval in dijaki so imeli svojega učitelja zelo radi. Prav v tem času je organiziral nešteto tečajev. Poleg tega je imel še preko sto predavanj. Res lahko rečemo, da skoro ni bilo čebelarske organizacije, kjer ne bi bil navduševal naših čebelarjev s svojo prijetno, prepričevalno in razumljivo besedo. Toda tudi s pisano besedo je učil slovenske čebelarje. Objavil je mnogo praktičnih člankov v Slovenskem čebelarju in tudi v drugih listih, kjer je skušal popularizirati to važno kmetijsko panogo. Pogosto smo ga slišali tudi v radiu. Zaradi svoje izredne delavnosti je prejel več odlikovanj, priznanj in pohval. Ljubljanski čebelarji so ga na svojem občnem zboru 4. februarja 1962. leta imenovali za častnega člana. Na svojem občnem zboru letos 15. marca pa so ga člani čebelarskega društva Ljubljana predlagali za najvišje odlikovanje — za red Antona Janše I. stopnje. To odlikovanje smo mu hoteli takoj izročiti, ker smo vedeli, da je težko bolan. Toda smrt nas je prehitela in nam vsem je bilo zelo žal, da mu ga nismo podelili že prejšnja leta.

Kot je bil skromen vse življenje, tak je bil tudi na svoji zadnji poti. Na njej so ga spremljali le sorodniki in čebelarji. Vest o njegovi smrti so objavili časopisi šele po pogrebu. Zveza čebelarskih društev Slovenije in čebelarsko društvo Ljubljana sta mu poklonila lepa venca. Našo zvezo in čebelarske organizacije so zastopali predsednik tov. Valentin Benedičič, urednik tov. prof. Edi Senegačnik, odbornika Martelanc in Babnik, predsednik čebelarskega društva Ljubljana tov. Jože Mažgon, predsednik čebelarske družine Ljubljana tov. Dominik Bric in še nekateri drugi čebelarji. Ob odprtem grobu se je poslovil od pokojnika urednik tov. prof. Senegačnik. V imenu zveze in vseh slovenskih čebelarjev se mu je zahvalil za njegovo 50-letno delo za napredek slovenskega čebelarstva in mu izrazil vse priznanje. Potem pa je med drugim dejal: »Vse skromen in tih hočeš biti tudi na svoji zadnji poti. Vse življenje si bil tak; nikdar nisi silil v ospredje in se trkal na prsi, kaj vse si storil dobrega mladini, ki si jo vzgajal, kaj vse drugim ljudem in ne nazadnje slovenskim čebelarjem. Mladina je videla v Tebi ne samo dobrega vzgojitelja, ampak predvsem človeka. Tak si bil tudi kot ravnatelj prve slovenske čebelarske šole, kjer so imeli učenci v Tebi svojega drugega očeta. Zdaj Te ni več, dragi Jože! Toda Tvoja skromnost ne bo mogla nikdar zakriti vsega tega, kar si bil v svojem življenju dobrega storil. Tudi zate naj veljajo pomembne besede, s katerimi

se poslavljamo od tihih, skromnih, pa zasluženih mož: »Človek je minljiv. Njegova dela so njegov spomin.«

Pred 14 dnevi si me zadnjikrat obiskal. Rad si prihajal k meni v Rožno dolino, da sva pri čebelah posedela in pokramljala. Takrat se nisi počutil dobro. Potožil si mi, da ne boš več dolgo... Skušal sem Ti pregnati zlo slutnjo, pa sem Te spomnil na Tvojo 80-letnico in na Tvojo mladostnost, ko smo Te vsi občudovali. Začel sem Ti govoriti o pomladi, ki bo spet zbudila čebelice in Ti prinesla zdravje. Tvoje mirne oči so se zaiskrile kot še nikoli doslej. Potrepljal si me po rami in dejal: 'Ja, pomlad me bo res pozdravila, najbolj pa čebelice. Če bom okrevaj, bom slovenskim čebelarjem še marsikaj zanimivega napisal. Mnogo načrtov imam še.'

Zdaj bodo čebele same brez dobrega gospodarja. Njihova pomladna pesem bo letos žalostna, prav tako kot so ob Tvoji smrti srca vseh dobrih ljudi, ki so Te poznali.

Še enkrat globoka zahvala in priznanje za vse, kar si storil za slovensko čebelarstvo. Počivaj v miru, dragi Jože!

JE OBČNI ZBOR ČD KRŠKO POLJE RES USPEL?

Letos dne 1. marca je bil občni zbor ČD Krško polje v osnovni šoli v Leskovcu pri Krškem. Ena izmed številnih učilnic je bita polna čebelarjev in gostov. Ta občni zbor je bil zares vreden vse pozornosti, saj je bil važnejši, kot so občni zbori po naših društvih. Med navzočimi gosti smo opazili namreč ugledne osebe: predsednika ZČD tov. Benedičiča, zastopnika podjetja Medeks, zastopnike občinske skupščine Videm-Krško tov. Cimermana, kmetijskega referenta ing. Lavršnikovo, zastopnika KZ Videm-Krško tov. ing. Zupana in Babiča. Čebelarstvo društvo Krško polje je zastopalo nekako 15 članov iz družine Leskovec, po en delegat novih družin na Raki in v Pobočju, dva zastopnika družine Krška vas, ki prehaja v novo društvo Brežice. Končno je prisostvovalo zboru še 9 delegatov čebelarskih družin Videm-Krško, Brestanica, Sevnica in Dobova, ki pa so včlanjene v ČD Videm-Krško ali v ČD Posavje, kakor se to društvo že dve leti imenuje.

Široki forum navzočih je dal slutiti, da bomo razpravljali na občnem zboru o nekaterih važnih zadevah. Ta občni zbor je imel namen odpraviti že nad deset let trajajoče spore med čebelarji Spodnjega Posavja. Pred dobrimi desetimi leti se je namreč ustanovilo društvo Krško polje, ki je nastalo iz ambicioznosti nekaterih članov, ki so se odcepili od tedanjega matičnega društva Videm-Krško. Ti spori so namreč pokazali, da niso čebelarstvu v korist, da niso v interesu malega čebelarja in da si jih žele le velečebelarji. Ti spori so ohromili vse čebelarstvo v Posavju in na Krškem polju, ker je treba pač v vsaki organizaciji delati. Rezultati razcepljenih sil pa so jasni, ker so v desetih letih propadle čebelarske družine na Raki, v Kostanjevici, v Veliki dolini, na novo pa se je ustanovila družina v Leskovcu prav ob zatonu društva, ko ga je ZČD v Ljubljani leta 1962 zaradi nedelavnosti razpustila. Ta družina, ki je res številčno močna, je zdaj vse, kar je ostalo in za katero se ČD Krško polje še krije, hoteč prikazovati svoje plodno delo.

Občni zbor v Leskovcu je bil pravzaprav manifestacija čebelarstva v Posavju. Na njem naj bi uredili in rešili čebelarstvo ter čast poštenih čebelarjev. Treba je bilo odločiti, ali naj se spori nadaljujejo in ali naj se ustanovi še eno društvo v Brežicah. Ti dve dosedanji društvi nista bili enotni in zadnji čas je bil, da stopimo čebelarji ob planiranem naprednem gospodarstvu v eno vrsto. Le tako bomo koristili čebelarstvu, domovini in končali to žalostno poglavje, ki je zrahljalo naše vrste, ponekod ukinilo vsako delo v organizacijah, pomagalo pa le bolešno ambicioznim do veljave. Želja oblastvenih forumov in ZČD je bila vedno jasna, kajti geografski enoti, kot je Posavje, je potrebna le ena organizacija, sicer pa naj se ustanove društva v vsaki izmed posavskih občin.

Želja dobrih in poštenih čebelarjev je bila izražena že v Čateških Toplicah lani spomladi, ko lepim in donečim besedam niso sledila ustrezna dejanja. Del iniciativnega odbora ni maral sprave med obema društvoma in zato seveda ni imel interesa, da se iniciativni odbor sploh sestane. Danes je težko reči, kdo je bolj kriv, ali delegati ene ali druge strani. Dejstvo je, da sklepov niso izvršili. Prve seje namreč niso sklicali pismeno, kot smo sklenili v Čateških Toplicah na sestanku. Takrat smo določili tudi čas in kraj sestanka, vendar pa smo posebej poudarili, da je treba sklicati sejo pismeno. Tega pa niso storili. Do danes društvo Posavje tudi ni prejelo zapisnika tega sestanka. Zato je sedaj težko prati zamorčka in kazati na drugo plat, češ da je ona kriva, da ni prišlo do skupnega sodelovanja. To sodelovanje društva Videm-Krško, ali kot se zdaj imenuje — Posavja, ki naj zajame vse čebelarje iz tega geografskega predela in ne le s Krškega polja, je bilo večkrat odločno poudarjeno... Zato je večina menila, da bo uspelo združiti sile ob takem velikem srečanju čebelarjev in gostov, kot je bilo v Leskovcu.

Občni zbor se je zato začel ob neugodnem vzdušju. Poročali so predsednik tov. Grozina, blagajnik in član nadzornega odbora. Poročila so bila skromna, če odvzamemo nabavo sladkorja brez prometnega davka, kar je vsekakor večja akcija društva, ki se je menda le malokje v Sloveniji tako posrečeno obnesla kot tu. Pokojnega mnogoletnega zaslužnega tajnika in prvega boreca za društvo Krško polje se žal ni nihče spomnil. Pokojni tajnik ČD Krško polje tov. Longo je to pač zaslužil, lahko pa bi njegove zasluge poudaril tov. predsednik. Društvo je delovalo kar brez tajnika polne štiri mesece in nihče ni imel za potrebno, da bi izvolili novega. To je vsekakor dokaz velike aktivnosti celotnega odbora.

Iz skromnih poročil torej lahko povzamemo, da šteje društvo 64 članov, ki so vsi vključeni v družino Leskovec, od teh je pa preko 50 takih, ki prebivajo na območju Vidma-Krškega in so postali člani v Leskovcu le zaradi osebnih nagibov in zaradi uspešne nabave sladkorja. Nadalje so navzoči delegati izjavili, da družina Krška vas odstopa od društva Krško polje, ker se bo priključila novemu društvu v Brežicah. Delegat z Rake je omenil, da jih je 6 pripravljenih, da ustanove tamkaj čebelarstvo družino. V Podbočju jih je 14, ki bi bili člani bodoče družine, plačal pa še ni nihče nobene naročnine in ne članarine. Blagajna društva izkazuje okoli 16.000 din gotovine. Zopet je prišla do izraza glavna ovira čebelarske sloge na našem področju, to je razdelitev kostanjevih in ajdovih pasišč. Čebelarji iz Krškega so bili

največ krivi, da še ni urejen in sprejet pašni kataster! Nadalje smo izvedeli iz poročil, da je bilo pet članov društva v Celju na tečaju za bolezenske izvedence in da niso še prejeli pisмениh potrdil. Neslogo v čebelarških vrstah so prikazali tako, kakor da so seveda vsi drugi krivi, da ni prišlo do skupnega dela in do skupne seje iniciativnega odbora, samo ČD Krško polje je pri tem nedolžno.

V razpravi so vneto sodelovali in z iskreno željo poudarili združitev tako predsednik ZCD tov. Benedičič kakor tudi zastopniki občinske skupščine in KZ ter delegati sosednjih družin. Čebelarji so z zanimanjem poslušali in kazalo je, da je nekak sporazum že tu. Ponovno je namreč prišla do izraza želja naše Zveze in občinske skupščine, da se ustanovi ali le eno društvo za vse Posavje s sedežem v Vidmu-Krškem ali pa se ustanove ob pomoči sedanjega društva društva v vseh treh občinah.

Pri volitvah za skupni odbor kandidat društva Posavje ni dobil dovolj glasov, ker so glasovali na eni strani člani, na drugi pa delegati. 15 članov je zastopalo le 64 članov, kot jih ima družina Leskovec, na drugi strani pa je iz društva Posavje 9 delegatov zastopalo 154 članov. Kljub temu seveda 9 glasov ni odtehtalo 15. Zmedo je napravila tudi izjava predsednika društva Krško polje tov. Grozine, da je ves odbor društva Krško polje na svoji zadnji seji sklenil, da društvo Krško polje od imena ne odstopa, ker je »polje večno in polje nas vse redi«. Tudi ta sklep društva Krško polje ni bil sprejemljiv, ker imamo vendar vse drugačne centre: Krško, Brežice ali Sevnica, kot pa mala vasica Drnovo, ostanek nekdanjega Noviodunuma.

Taka zahteva je seveda zavrla vso nadaljnjo razpravo, zlasti še zato, ker so se tudi drugi člani odbora društva Krško polje v nemali za ta naslov, kar seveda čebelarjem iz Sevnice, Brestanice, Krškega in Dobove ni šlo v račun. Znano je danes vsakomur, da vsa polja rodijo in da nas hranijo in da daje Krško polje za enkrat komaj za prebivalce tega polja. Zato se dnevno vozi v Krško in Brežice množica delavcev in uslužbencev v službo, ker pač polje ne daje dovolj kruha, ampak ga dajejo tovarne in industrija v centrih.

Ker se glede imena društva nismo mogli sporazumeti, je predlagalo društvo Krško polje svoje kandidate za predsednika. Te funkcije pa ni hotel nihče sprejeti.

Tako se je seveda občni zbor končal za goste oziroma za tiste, ki so še živeli v upanju, da se je mogoče sporazumeti. In ko so tako gostje in delegati sosednjih družin iz ČD Videm-Krško ali Posavja odšli, so člani društva Krško polje nadaljevali občni zbor in izvolili v nov odbor dosedanje člane.

Tako smo šli nekateri čebelarji, ki smo imeli dobro voljo in poštene namene, že drugič na led. Po tako lepem govorjenju v Čateških Toplicah niso storili prav ničesar. Nasprotno, še misel na združitev obeh društev so opustili, kar je jasno pokazal občni zbor v Leskovcu.

Spričo dejstva, da je bil v Brežicah že ustanovni občni zbor društva, je zdaj položaj na področju Posavja tale: Videm-Krško ali Posavje ima še družine v Vidmu-Krškem, v Sevnici in v Brestanici s skupno 100 člani; ČD Krško polje ima družino Leskovec z vpisanimi 64 člani; novo ČD Brežice pa obsega družine Dobova, Krška vas in Brežice in ima okoli 80 članov.

Smelo si upam trditi, da je občni zbor ČD Krško polje zares dobro uspel!

NEVARNOST PRI PREZIMOVANJU V MEDIŠČU

FRANC CVETKO

K temu članku me je vzpodbudilo pismo, ki sem ga prejel od svojega prijatelja Franca Počivavška, železniškega upokojenca, stanujočega v Zagrebu. V svojem pismu omenja, da je zazimil čebele v medišču na primerni in zadostni zimski zalogi, saj jim je pustil 12—15 kg cvetličnega medu, od tega 5 kg sladkorja, ter jih toplo odel. Kljub temu pa so mu te družine padle. Vse priznanje njegovemu delu, toda napako je napravil že pred odevanjem panjev. Ni treba veliko razglablјati o tem, kako so prišle matice iz medišča v plodišče, saj so imele popolnoma prosto pot. Piše, da je premaknil matično rešetko za 2 cm nazaj, da so imele čebele na prednji strani prehod v plodišče. Toda matice niso mirovale in so se tudi one preselile iz medišča v plodišče na prazno satje. Tu jih je doletela zima, ki je uničila vse družine.

Najbrže je čebele prezgodaj zazimil, ko so še normalno izletavale. Tudi matice so pri takem izletu, ko čebele še niso v zimski gruči, zelo živahne. Nič ni čudnega, da so se preselile iz medišča v plodišče, kjer so od lakote pomrle, čeravno je bila polna skleda hrane nad njimi.

Tudi jaz sem na enak način izgubil družino kakor sedaj tov. Počivavšek, in sicer zelo močno razvito družino. Čebele sem prezimoval v zložljivem čebelnjaku in nisem vedel, kam bi spravil prazno satje, da bi ga obvaroval pred veččami. O tej zadevi sem povprašal neko tukajšnjo čebelarstvo veličino, ki vedno prezimuje svoje čebele v medišču. Bajе še ni nikoli zaradi tega izgubil kake družine. Rekel mi je, naj matično rešetko normalno pokrijem, potegnem za dva prsta nazaj, v režo med rešetko in prednjo steno panja pa naj denem leseno zagozdo, ki bo preprečila, da bi pri dodajanju slamnice potisnil rešetko na steno in tako zaprl čebelam izlet. Kakor mi je rekel, tako sem tudi storil. Čebelar pa ni nikoli dovolj poučen o vseh mogočih čebelar-skih nezdolah. Vesel sem bil pouka in nasveta od take čebelarske veličine.

Tisto leto, ko sem prezimil čebele v medišču, je nastopilo proti novemu letu zelo toplo in mirno sončno vreme brez snega. Čebele so vsak dan normalno izletavale, sem pa tja je prinesla katera tudi obnožino. Kje so jo dobile, ne vem. Seveda se tako vreme zelo rado naglo sprevrže, kar se je tudi tokrat zgodilo. Tudi takrat je matica zapustila medišče s polno zalogo hrane in se preselila v plodišče, kjer je bilo le nekoliko medu. Ob spremembi vremena so se čebele stisnile okoli matice v zimsko gručo in so zaradi pomanjkanja hrane z matico vred pomrle. Ko sem spomladi ob pregledu odprl panj, se nisem mogel znajti, kako je to mogoče, da so vse čebele spodaj v plodišču v gruči z matico vred mrtve, saj sem jih vendar zazimil v medišču. Ob vsesplošnem razmotrivanju sem ugotovil, da sem sam kriv njihove smrti. Poslušal sem nasvete drugih, ki še niso doživeli nobenih nevesečnosti s čebelami. Pri zazimljenju bi moral pustiti v medišču matično rešetko pri miru, samo odkriti bi moral deščici z mreže, da bi imele čebele skozi njo prehod. Matica tako ne bi mogla zapustiti medišča in zadeva bi bila v redu.

Mnogi čebelarji trdijo, da matična rešetka škoduje čebelam, češ da je pozimi hladna. Ne vem, če bi imele čebele v panju več toplote, če bi

pozimi rešetko z lesom pokrili ali pa popolnoma odstranili. Sicer se pa to ne da tako lahko napraviti, ker je rešetka od spodaj navzgor pribita na leseni okvir. Večina čebelarjev prezimuje čebele v plodišču in le malo jih je, ki imajo paličasto rešetko, ki jo lahko snamejo, če se jim zdi potrebno.

Vsem, ki prezimujejo čebele v medišču, svetujem, naj ne premikajo matične rešetke od sprednje stene, ker lahko doživijo prav tako presenečenje, kakor sva ga doživela jaz in tov. Počivavšek. Francetu Počivavšku, ki vzorno vodi našo opazovalno postajo na Hrvaškem, naj bo ta članek odgovor na njegovo pismo.

Op. urednika: Tudi meni se je že večkrat tako zgodilo. K sreči sem opazil take stvari še pravočasno in nisem izgubil nobene družine. Pred leti sem našel pozno jeseni kar tri družine v plodišču na praznem satju in jih tako rešil smrti. Lansko jesen se je najlepši plemenjak preselil iz polnega medišča v skoro prazno plodišče. Kdor prezimuje v medišču in odmika matično rešetko, naj v pozni jeseni še enkrat pregleda plodišča, če se niso morda preselile vanj čebele iz medišča. Potem ne bo nobene nesreče.

MOJ NAČIN ČEBELARJENJA — PODLAGA MOJIH ČEBELARSKIH USPEHOV

BRAT ADAM KEHRLE, BUCKFAST ABBEY (Prevedel V. Benedičič)

Brat Adam Kehrle, Buckfast Abbey, Buckfastleigh, Devon, Anglija, uživa v čebelarstvu kot praktik in strokovnjak velik ugled. Revolucionarno je bilo njegovo spoznanje, da uspešno dodajanje matic ni odvisno od vonja, ki ga ima panj, temveč izključno od vedenja matice. Dalje je spoznal odločilni pomen plemenske odbire in predhodne preizkušnje matic v rezervnih družinicah. Vsako drugo leto sistematično zamenjuje matice proizvajalnim družinam.

Bratu Adamu, ki ga naši čebelarji že poznajo, smo hvaležni za dovoljenje, da smemo v Slovenskem čebelarju objaviti njegovo predavanje, ki ga je imel v Nemčiji. Iz njega bodo dobili naši bralci v več nadaljevanjih zanimiv pogled v njegovo svetovnoznano čebelarstvo v Buckfastu.

V Angliji — kakor v vseh angleško govorečih deželah — dandanes ne gledajo na način čebelarjenja kot na nekaj posebnega. Nanj gledajo kot na nekaj samo po sebi razumljivega. V naši literaturi priobčujemo mesečna čebelarska opravila pod naslovom »Management« (opravila). Kak poseben način čebelarjenja bi danes težko našli. Vedno ni bilo tako, vendar so vsi mnogo obetajoči načini čebelarjenja s časom tiho umrli. Napredni, zlasti poklicni čebelarji so počasi sprevidevali, da povzročajo vsi načini čebelarjenja, ki temeljijo bolj ali manj na grobih posegih v čebelje družine, čisto mnogo več škode kot pa koristi. Splošno so prišli do spoznanja, da brez daljnosežnega poznavanja čudovite organizacije in nagona čebel ni mogoče ustvariti čebelji družini pogojev za največje donose.

Vsak način čebelarjenja, ki naj bi bil uspešen, mora biti čim bolj prilagojen vsakokratnim klimatskim in pašnim razmeram kakor tudi vrsti panja, s katerim čebelarimo, in ne nazadnje posebnostim čebel samih. Poklicni čebelar mora poleg tega strogo upoštevati, koliko dela zahteva pri vsaki družini ta ali oni način čebelarjenja. Dejansko sta od tega zelo odvisna

gospodarski uspeh in rentabilnost poklicnega čebelarjenja. Vsaka tehnična oprema, ki poenostavi način čebelarjenja in prihrani čas, je za poklicnega čebelarja odločilnega pomena.

V naslednjem torej ne bom pojasnjeval samo ukrepov našega načina čebelarjenja z ozirom na letni čas, temveč tudi nekatere tehnične naprave, na katere se opira. Preden začnem s tem, bi še rad omenil doživljaj iz mojih prvih čebelarskih izkušenj, ki je imel v naslednjih letih precejšen vpliv na naš način čebelarjenja in njegov uspeh.

Kehrlejevo domače stojišče. V hišici je nekaj laboratorij, kjer pripravljajo vzrejno gradivo in potem umetno vale matice

Ko sem jeseni leta 1919 prevzel nase odgovornost za naše čebelarstvo, sem se znašel pred kopico problemov. Zaradi epidemije pršice, ki nam je po uradnih podatkih pobrala 90 % čebeljih družin, se je moralo čebelarstvo v Angliji na novo orientirati in prilagoditi novim razmeram. Čebelarjenje po starih principih in idejah, ki so bile deloma opravičene, dokler nismo izgubili domače čebele, smo morali hočeš nočeš zavreči. Z italijansko čebelo nismo mogli čebelariti na tak način kakor nekoč z domačo pasmo. Starejši čebelarji so se težko vživljali v nove razmere. Pomisleki, ki jih navajajo tu in tam, v tej ali oni deželi proti vsemu, kar je tujega, mi vzbujajo spomine na one čase. Pred več kakor 40 leti je pri nas veljalo načelo: tuje pasme, tuji panji in načini čebelarjenja so za naše razmere popolnoma neprimerni. To naziranje, za katerega so se ogrevali z najglobljim prepričanjem, se je vendarle izkazalo kot popolnoma napačno. Seveda so si tudi čebelarji, ki so se takrat prištevali med najnaprednejše, komaj mogli predstavljati, kakšen razvoj in kakšne možnosti se jim odpirajo.

Do leta 1920 smo čebelarili v panjih, ki so imeli v plodišču po 10 satnikov angleške družstvene mere v vsaki čebelji družini. Precej dolgo smo se zavedali, da bi taki panji v primeru, če bi v njih čebelarili z rodovitnimi italijankami ali njihovimi križanci, preveč ovirali razvoj družine. Seveda sta bila izročilo in pristranost proti uporabi dveh plodišč v eni družini. Navzlic temu sem jeseni leta 1920 za poizkušnjo zazimil eno družino v dveh plodiščih s približno 40 funti* zimske zaloge. Prihodnjo pomlad se je ta poskusna družina izkazala daleč za najmočnejšo. Spomladanski razvoj je bil odličen. Družina je bila že od začetka cvetenja sadnega drevja brez kakršnekoli pomoči pripravljena, da sprejme naklado. Z njo nismo imeli vse poletje nobenega drugega dela, ko da smo ji dodajali novo naklado. Vsega je dobila 6 naklad. Po končani paši je molela ta družina z vsemi nakladami nad ostalimi panji kakor kak svetilnik. Dejansko se je izkazala kot svetilnik in je pokazala ne le pravo pot do uspeha, ampak me je obenem posvarila na nevarnosti nekaterih posegov, ki le prepogosto vodijo do gospodarskega neuspeha.

Ta družina je bila gotovo idealen primer, ki nikakor ni bil privlečen za lase. Leta 1921 je bil pri nas povprečni donos 1 cent,** ki pa nas je stal mnogo truda in dela. Ta družina sama pa je dala 1,5 centa in to brez posebnega truda in zamude časa. Čisti donos 1,5 centa je bil za takrat nezasišlan dogodek. Med tem pa smo ob dobrih letinah ta donos kot povprečen še prekoračili, vrhunske donose pa smo imeli tudi čez 3 cente. Kateri so biti torej pogoji za ta presenetljivi uspeh? Predvsem prostoren panj ali natančneje povedano: neomejeno plodišče s potrebno količino zimske zaloge. Ta dva činitelja sta povzročila neprekinjen naraven spomladanski razvoj brez vsakršnega dražilnega krmljenja. Tretji činitelj pa je bil povečanje prostora po potrebi brez bistvenih posegov in motenj družine. In končno še najvažnejši činitelj za vsak čebelarški uspeh: odlična matica najzmogljivejše pasme in rodu. Ta družina pa gotovo ne bi nabrala kljub dobri matici nobenega funta medu več kakor druge na tem stojišču, če ne bi imeli navedenih važnih pogojev. Nasprotno, iz grenkih izkušenj vemo, da so vsi navedeni pogoji brez haska in se izkažejo čisto za škodljive, če ni tudi rodovitne matice najboljšega rodu. Dalje vemo, da družina, ki ima navedene pogoje, ne daje samo najvišjih donosov, temveč zahteva najmanj dela in časa.

Kratko povedano: ves moj uspeh je odvisen v prvi vrsti od skrbne vzreje; panj ali točneje povedano velikost plodišča ima tudi važno vlogo. Ta dva činitelja kakor tudi način čebelarjenja ustrezajo potrebam naših prašnih razmer. Nobene moči nimamo nad vremenom in nad pašo; nasprotno pa imamo popolnoma v svojih rokah druge činitelje.

Panj

Vsak način čebelarjenja in deloma tudi končni uspeh sta v veliki meri odvisna od vrste panja. Tako moram prej, preden začnem obravnavati poglavitno temo, spregovoriti nekaj besed o panju. Menim, da bo vrh tega

* 1 ang. funt = 0.454 kg

** 1 ang. cent = 100 futov = 45.4 kg

poučno, če prikažem ves razvoj panja, ki ga danes uporabljamo, kajti moje izkušnje niso omejene samo na ta panj.

Panj je zelo važna stvar, če ga gledamo s praktične in gospodarske plati, manj važna pa glede potrebe čebel samih. Čebelja družina je v resnici zelo skromna in prilagodljiva glede potreb in bivališča: votlo deblo, razpoka v skali ali v zidu ji nudijo naravno zavetišče, odkar je ustvarjena. Moderno čebelje bivališče je naprava, ki jo je izdelal čebelar. Čim bolj udobno, s čim manjšim trudom in s čim manjšo porabo časa lahko opravi čebelar v nekem panju pri čebelji družini letna opravila, tem bolj smotrna in gospodarna je njegova naprava — panj. Popolnosti kakega panja ne smemo iskati v dragi konstrukciji ali v različnem priboru, temveč prej v skrajni enostavnosti. Zares presenetljivo je, kako je mogoče čebelariti v kar se da enostavnem panju z najboljšim uspehom. Dejansko sem se moral nekoč zadovoljiti z najskromnejšimi zasilnimi panji, plodišče in naklade so bile iz 1,5 cm debelih desk; podnica in pokrov sta bila izdelana iz zabojev vseh mogočih vrst; streha je bila samo iz lepenke. Med streho in pokrovom je bil vložen časopisni papir, da bi se preprečila prevelika izguba toplote. Da bi ostali ti zasilni panji pozimi suhi, smo jih obdali tudi ob straneh s strešno lepenko. Nikoli nisem mogel opaziti nobene zaznavne razlike v donosu med družinami v panjih z dvojnimi stenami in družinami, ki so bile v najbornejših panjih. V tem pogledu so bili zasilni panji kar zadovoljivi.

Do leta 1923 smo čebelarili izključno v panjih z angleško društveno mero in nekaj let z dvema plodiščema, v katerih je imela vsaka družina 10 satov. Ko smo kmalu po prvi svetovni vojni vpeljali in splošno razširili italijansko čebelo, je doživelo čebelarstvo v Angliji v nekaj letih ogromen razmah, obenem pa nič manjši preobrat. Kmalu smo spoznali, da je treba prilagoditi panje in način čebelarjenja mnogo rodovitejši čebeli; dalje, da so za rentabilnost čebelarstva nujno potrebni panji in pribor popolnoma enostavne konstrukcije. K sreči se je takrat naš angleški čebelar že rešil mnogih predsodkov, ki se npr. v nemško govorečih deželah še vedno znova pojavljajo, kot npr. ali čebeljak ali postavljanje na prostem, opravljanje čebel od zadaj, od zgoraj; topla ali mrzla stavba itd. V glavnem smo se ukvarjali le z dvema problemoma: ali naj imajo dvojno ali enojno steno in katera je prava velikost plodišča. Večina naprednih čebelarjev se je ogrevala za Langstrothovo mero ali vsaj za panj te konstrukcije. V krajih, kjer so prevažali čebele na pašo, je obveljala samo ameriška oblika panja, prav tako tudi pri nas. Langstrothovo plodišče je pa premajhno za rodovitno matico. Sam nisem hotel čebelariti z dvema plodiščema v eni družini, kakor je splošna navada v Ameriki. Dejansko nisem videl nobene bistvene prednosti med Langstrothovo in angleško društveno mero. Želel sem plodišče take velikosti, ki bi ustrezalo najrodovitejši matici. Zato sem se odločil za plodišče z 12 Dadantovimi satniki. Rezultat je bilo plodišče, ki je enako široko kakor dolgo, torej z zunanjo mero $50,5 \times 50,5$ cm in z globino 30,5 cm. Naklade imajo natančno polovično globino in obsegajo 10 debelih satov.

Hkrati bi rad pripomnil: čeprav cenim skrajno enostavnost panja, ne pripisujem nič manjšo važnost solidni in trpežni konstrukciji vseh panjskih delov, posebno satnikov. Varčevanje tu ni na mestu. Gotovo ni pri čebe-

larjenju nič neprijetnejšega in zamudnejšega kakor satniki, ki ne drže stalno pravilne oblike. To velja tudi za dele panja, ki predčasno odpovedo.

Velikost panja ali natančneje prostornina plodišča je gotovo edini činitelj, ki ima bistven vpliv na donos medu. Prostornina plodišča, ki omejuje matici zaleganje, preprečuje popoln razvoj družine in potemtakem tudi njeno največjo zmogljivost. Prava moč družine se zaradi omejitve zmanjša, s tem pa tudi uspeh. Vrhunski uspeh je na ta način izključen, s tem pa tudi realna podlaga za oceno uspeha. Vendar ne bi rad skrival, da se teh važnih spoznanj takrat še nisem zavedal. Moja odločitev za prilagojeno Dadantovo mero (širina 46 cm, višina 27 cm) kakor tudi za plodišče z 12 satniki te velikosti se je opirala izključno na presojo v čim lažjem opravljanju. Z vseh strani so me takrat svarili, da ob paši na jesenski resi iz panjev s plodišči te mere ne bo nič točenja in da bodo čebele znosile ves med v plodišče. Tako so trdili čebelarji, ki so imeli izkušnje s pašo na jesenski resi. Zaradi tega nisem mogel zavriniti njihovega svarila, češ da je neosnovano. Spričo sicer izredno lahkega opravljanja, za katero je bilo porok tako plodišče, sem moral tvegati to neugodno možnost. Praktična izkušnja je pa kmalu dokazala, da so se ti strokovnjaki zelo zmotili.

Razumljivo je, da taka preusmeritev ne bi bila nikoli opravičena brez predhodnih poizkusov in primerjav. Na videz najzanesljivejšo tehnično presojo o opravljanju in o odnosu mora potrditi neizprosna resničnost izkušenj. Zato sem se v naslednjem poletju leta 1924 odločil, da preselim na treh naših zunanjih stojiščih polovico čebeljih družin; ostalih 20 družin na vsakem stojišču je pa ostalo na angleški društveni meri. Čeprav je bilo poletje 1924 zelo neugodno, smo mogli izvršiti delno preusmeritev brez posebnih težav. Zato se je pa izkazalo leto 1925 za dobro medeno leto in ugodno za naše primerjalne poizkuse. Izidi so bili v marsikaterem pogledu presenetljivi. Kmalu mi je bilo jasno: novi panj ni ustrezal samo vsem tehničnim zahtevam glede opravljanja, temveč je presegal tudi po donosu vsa pričakovanja, posebno ob paši na jesenski resi, kar so naslednja leta vedno znova potrdila. Dokončna preusmeritev je sledila leta 1930.

Razumljivo je, da se popolnoma zavedam, da plodišče te velikosti ni za vsako pokrajino, posebno ne za tako, v kateri daje zgodnja paša edini pridelek medu. Vrh tega so tam, kjer čebelarijo z velikimi plodišči, neizogibno potrebne matice najboljših kakovosti in rodov.

Razmišljanje o opravljanju panjev

V nemško govorečem območju pride v poštev večinoma le zlaganje panjev v čebelnjake. V južnih deželah in na Bližnjem vzhodu naletimo često na panje, ko so zloženi na prostem v skladanicah z enokapno steho. Sem in tja pa zopet, kakor npr. na Cipru, popolnoma nezavarovane. Nasprotno pa postavljajo skoraj povsod posamezne panje na prostem. Čebelnjak ima brez dvoma tudi svoje prednosti, ki jih prav tako upoštevam v zvezi z našo vzrejo matic, sicer pa pride v poštev samo postavljanje na prostem. Prednosti postavljanja posameznih panjev kakor tudi opravljanje od zgoraj, so tako znane, da bi bilo odveč o njih še posebej razpravljati.

(Dalje prihodnjič)

ČEBELE IN CVETLICE

LEOPOLD ZOR

V toplih sončnih dneh lahko opazujemo, kako obletavajo cvetlice najrazličnejše žuželke, čebele, čmrlji, metulji in muhe, sedajo na cvetove ali zlezejo vanje in odlete zopet drugam. Krasen je pogled na cvetoče sadno drevo, ko je na njem toliko čebel, da kar šumi.

Odnose med žuželkami in cveticami je prvi pojasnil Konrad Sprengel že leta 1793 v svojem klasičnem delu: Pojasnjena skrivnost narave v zgradbi in oploditvi rastlin. Sprengel si je zastavil vprašanje, zakaj obiskujejo žuželke cvetove in zakaj so cvetovi tako živobarvni in vonjavi. Narava gotovo ni ustvarila vse te lepote zaradi človeka, da jo občuduje in uživa. Žuželke obiskujejo cvetove, ker dobijo v njih hrano, predvsem sladki sok ali nektar, ki ga izločajo posebne žleze, imenovane nektariji. Sprengel pravi, da je nektar v cvetu isto, kot vzmet v uri. Pri nabiranju hrane pa nehote prenašajo cvetni prah ali pelod, ki se jih oprime, z enega cveta na drug cvet, oziroma s prašnikov na brazde pestičev. To pa je za rastline življenjsko važno, kajti brez oprahitve tudi ni oploditve, brez te pa ni plodov in semen. Z živimi barvami in vonji opozarjajo cvetovi žužkocvetk nase svoje oprahovalce in jih usmerjajo k viru hrane. Cvetovi leske, jelše, topolov, trav in žit, konoplje in hmelja in mnogih drugih cvetnic so neznatni, brez vonja in nektarja, razvijejo pa mnogo suhega, lahko razpršljivega peloda, ki ga ne prenašajo žuželke, ampak veter.

Pelodno zrnce požene na brazdi ozko in dolgo cevko, pelodni mešiček, skozi vrat v plodnico, kjer se njegova vsebina združi z zarodkovim mešičkom semenske zasnove. S tem je končana oploditev. Iz plodnice nastane plod, iz semenskih zasnov semena; ostali deli cveta — venčni listi, prašniki, vrat z brazdo — pa se posuše in odpadejo. Če oplodi semensko zasnovo cvetni prah istega cveta, govorimo o samooploditvi ali autogamiji. Na ta način se trajno razmnožuje le malo rastlin, npr. pšenica, ječmen, oves, fižol in lan. Pri mnogih rastlinah pa obstaja medsebojna oploditev ali alogamija, to se pravi, da požene na brazdi in oplodi semensko zasnovo cvetni prah z drugih cvetov, seveda iste rastlinske vrste. Že Sprenglu je bilo znano, da se cvetovi na različne načine izogibajo samooploditvi. Tako se v dvospolnih cvetovih prašniki in brazda ne razvijejo istočasno — večinoma so zreli prej prašniki — tako da lahko oprahi brazdo le cvetni prah z drugega cveta. Prav tako je samooploditev nemogoča pri enospolnih cvetovih, ker so v njih ali samo prašniki ali samo pestiči. Pri kumarah, melonah in bučah prenašajo čebele cvetni prah iz prašničnih cvetov v pestične. Če so v dvospolnih cvetovih prašniki in brazda istočasno zreli, pa manjka cvetnemu prahu mnogokrat sposobnost, da oplodi isti cvet. Taka neplodnost (autosterilnost) je znana pri maku, repi, bobu, rži, detelji, naprstecu, gliciniji, jasmínu, japonski kutini in mnogih vrstah sadnega drevja (jablana, hruška, češnja). Tu uspešno posežejo vmes žuželke. Ko obiskujejo cvetove, jih tudi medsebojno oprahujejo.

V najtesnejših odnosih z rastlinami so mnoge čebele samotarke, predvsem pa združno živeči čmrlji in medonosna čebela, ker so po svojem načinu prehrane vezani na cvetni prah in med. Najpomembnejši oprahovalec

je čebela zaradi velikega števila nabiralk, njihove pridnosti, predvsem pa zaradi stalnosti pri nabiranju na določeni rastlini. Pri nas je to edina žuželka, ki prezimi v večjih ali manjših družinah in se zato že aprila in maja pojavi na cvetju v velikem številu, medtem ko so čmrlji, čebele samotarke in druge žuželke v tem času še bolj redke. Ugotovili so, da napravi čebela dnevno najmanj 720 obiskov na cvetovih, tako da lahko pri desetih izletih obiše vsakokrat po 72 cvetov. Recimo, da ima čebelar 40 panjev in je v vsakem okrog 3000 nabiralk, potem obišejo njegove čebele dnevno približno 86 milijonov cvetov. Medtem ko druge žuželke na svojih nabiralnih izletih obiskujejo različne rastlinske vrste druga za drugo, kakor pač rastejo, kar je za oploditev cvetov brez pomena, nabirajo čebele na eni rastlinski vrsti tako dolgo, dokler jim nudi dovolj hrane. Čebela, ki je npr. danes prvič obiskala cvetove jablane, bo to nadaljevala, dokler ne bodo jablane odcvetele, in se bo šele potem z enako stanovitnostjo predala drugi pašni rastlini. To čudovito navado, ki je nima nobena druga žuželka, nam potrjuje obnožina, ki vsebuje v pašni dobi večinoma cvetni prah samo ene rastlinske vrste.

Ko sede čebela na navzgor obrnjen cvet sadnega drevja, obvisi cvetni prah predvsem na njeni trebušni strani in ga pri premikanju prenese na brazdo. Tudi v mnogih drugih cvetovih je tako. Nekateri cvetovi so po svoji obliki prilagojeni telesu oprasovalcev, tako da je oprasitev bolj zanesljiva. Pri mrtvi koprivi (*Lamium album*) leže prašniki in brazda pod čeladasto zgornjo ustno. Na spodnjo ustno sede čmrlj in iztegne rilček do nektarja v cvetni cevi. Pri tem se dotakne s hrbtom zgornje ustne in se tako namaže s cvetnim prahom oziroma prenese na brazdo tuj cvetni prah. Podobne, a manjše cvetove srčnice (*Leonurus sibiricus* in drugih) obiskujejo predvsem čebele, ki se jim oprime pelod čela. Mnogi cvetovi imajo skrite naprave za naprašitev svojih gostov. Somerni, rumeni cvetovi metle (*Sarothamnus scoparius*) imajo, tako kot cvetovi graha, fižola, robinije in drugih metuljnic, zgoraj jadro, spodaj ladjico, ob straneh pa krili. Tako imenujemo njihove venčne liste. Prašniki in pestič so skriti v ladjici. Pet krajših prašnikov je v sredini, pet daljših pa sega do konice ladjice, kjer odlože svoj cvetni prah okoli razširjenega konca kot vzmet napetega vratu. Ko sede čebela ali čmrlj na ladjico in krili, se zaradi teže povesejo. Pri tem se ladjica odpre in krajši prašniki pritisnejo žuželki cvetni prah na trebušno stran. Ko se ladjica še bolj povese, se sprostí tudi vrat z brazdo in se v hipu zvije navzgor proti jadrju ter vrže velik del cvetnega prahu daljših prašnikov od zadaj čebeli na hrbet, tako da je zdaj ta od vseh strani rumeno rdeče naprašena. Na čudovit način naloži travniška kadulja čebeli cvetni prah na hrbet. To nalogo sta prevzela spremenjena prašnika. Ko rine čebela do nektarja v venčni cevi, pritisne na pregrado in v istem hipu udarita prašnici izpod zgornje ustne navzdol in odložita nanjo svoj cvetni prah. Žuželka odleti, ne da bi se dotaknila brazde, ker je previsoko nad njenim hrbtom. Šele potem brazda dozori in se upogne toliko navzdol, da se je obiskovalka mora dotakniti.

Pri kukavicah je cvetni prah v dveh kijastih vrečicah, ki sta na zoženem koncu lepljivi in ležita nad brazdo. Kakor hitro vtakne čebela glavo v cvet, se prilepita obe vrečici na njeno čelo kot dva rožička, ki se zaradi

teže kmalu povesita. Ko išče čebela nektar v drugem cvetu, obvisita na lepljivi brazdi in oprasitev je končana. Včasih se zgodi, da se čebela iz kateregakoli vzroka ne znebi teh rožičkov in se z njimi vrne v panj. Čebelar, ki mu je ta stvar neznana, se prestraši, misleč, da so to kaki zajedavci. Zato uniči take čebele, da bi preprečil širjenje tako imenovane »rožičavosti«, čeprav to ni nobena bolezen. Človek lahko samo občuduje to smotrno napravo, kajti brez sodelovanja čebele je oploditev kukavic nemogoča.

Barve cvetov ustrezajo barvnemu čutu oprasovalcev. Predvsem je pomembno dejstvo, da so čebele kot najvažnejše oprasovalke slepe za rdečo barvo, da pa zaznavajo za nas nevidno ultravijoličasto svetlobo kot barvo. Zato so rdeče cvetlice v naši flori zelo redke in jih ne oprasujejo čebele, ampak metulji, ki za razliko od čebel in večine drugih žuželk vidijo rdečo barvo. Cvetovi rese, mrtve koprive in rdeče detelje niso čiste rdeče barve, ampak je tej primešane mnogo modre. Dolgo je bil uganka mak s svojimi škrlatno rdečimi cvetovi. Če je res, da čebele ne vidijo rdeče barve, zakaj ga potem tako vneto obiskujejo? Odgovor je tale: makovi cvetovi sevajo poleg rdeče tudi ultravijoličasto svetlobo. Rdečo barvo vidi človek, čebele pa ne; ultravijoličasto pa vidijo čebele in človek ne. Za nas je mak rdeča cvetlica, za čebele pa ultravijoličasta. Tudi mnoge druge cvetlice sevajo ultravijoličasto svetlobo. Rumeni cvetovi šebenika (*Erysium*), repice (*Brassica napus*) in njivne gorčice (*Sinapis arvensis*) so za nas skoraj enaki. Čebele pa vidijo tri različne barve zato, ker cvetovi šebenika sevajo samo rumeno svetlobo. Raziskovalci čuta za barve so ugotovili, da vidi čebela vsaj dvakrat toliko različnih cvetov kot človek, ki je slep za ultravijoličasto svetlobo. Pri pljučniku (*Pulmonaria*) je zanimivo to, da so mladi, komaj vzeveteli cvetovi rdeči in vsebujejo nektar, starejši pa so modri in brez nektarja. Čebela samotarka *Anthophora pilipes* obiskuje le rdeče cvetove, kot da bi vedela, da v modrih ni nektarja.

Pomembno nalogo privabljanja oprasovalcev imajo vonji. Povzročajo jih izredno majhne množine hlapljivih eteričnih olj v venčnih listih. Zelo značilno je, da se čas najmočnejšega dehtenja ujema s časom letanja žuželk. Cvetovi kovačnika (*Lonicera*), petunije, vimenjaka (*Platanthera*) in drugih, ki jih oprasujejo pretežno nočni metulji, začno vonjati šele po sončnem zatonu, ko se zbude njihovi oprasovalci; podnevi so skoraj brez vonja. Nasprotno pa cvetovi, ki jih obiskujejo dnevni metulji, čebele in čmrlji, nehajo dišati na večer.

Že pred več kot 150 leti je Sprengel, oče cvetne biologije, opozoril na velik pomen čebel pri nastanku plodov oziroma semen. Posebno potrebne so sadnemu drevju. To nam najbolj nazorno pokaže naslednji poskus: Na hruški izberemo v času cvetenja dve veji z enakim številom cvetov. Eno od teh prekrijemo s tkanino, tako da ne morejo čebele zraven. Na tej ne bo nobenih plodov, ker cvetovi niso bili oplojeni. V breskovih rastlinjakih so prej umetno oprasovali cvetove z mehkim čopičem, često brez pravega uspeha. Zdaj postavijo v rastlinjak ob cvetenju panj in v 1—2 dneh so vsi cvetovi oplojeni. Če postavimo panje v bližino repičnih polj, se zviša pridelek semena. Podobno velja za ajdo. Ko so travniško deteljo (*Trifolium pratense*) zasejali na Novi Zelandiji, je lepo rasla in cvetela, ni pa imela plodov. Sloviti angleški naravoslovec Darwin je spoznal, da manjkajo tam

njeni oprashaevalci čmrlji. Prenesli so jih tja in ko so se dovolj razmnožili, je tudi detelja obrodila. Dokazal je, da so pomembne oprashaevalke detelje tudi čebele, čeprav naberejo na njej zaradi krajšega rilčka le malo medecine. Na plantažah vanilije na Cejlonu so oprashaevali prej cvetove umetno z roko. Odkar oprashaujejo čebele, je pridelek mnogo večji in boljši.

Ko bi ne bilo čebel, bi ne imelo sadno drevje niti detelja in ajda, fižol in kumare, borovnice in brusnice, številne travniške in druge rastline nobenih plodov ali pa le zelo malo. Korist, ki jo imamo po tej strani od čebel, mnogokrat presega vrednost medu in voska. Zato je čebelarstvo izredno pomembna gospodarska panoga.

NENAVADNI ZNAKI PRED ROJENJEM

ALOJZ DRESAR

Večkrat sem že slišal ali bral, da stara matica pred rojenjem poje. Kaj takega, kar se mi je zgodilo preteklo leto, nisem doživel še nikoli. V dolgih letih čebelarjenja sem že nekajkrat slišal peti matico tik pred rojenjem. Lansko leto pa sem kar pri 18 panjih slišal peti stare matice 2 do 3 dni pred rojenjem. Največkrat se je hkrati že oglašala kvakarica. Navadno poje stara matica, če se roji zaradi slabega vremena zakasni. Toda takrat, ko so rojili ti panji, je bilo vreme lepo. Ne morem si misliti, zakaj matice ne bi mogle zapustiti svojega starega bivališča. Nisem jim mogel dopovedati, da imam zanje že vse pripravljeno. Vsak večer pred rojenjem krmim čebele. Morda si bo kdo mislil, koliko sem imel potem prostega časa za opazovanje teh matic. Dela sem imel na pretek od zgodnjega jutra do pozne noči, kakor je to navadno na kmetih v poletnih mesecih. Le zvečer sem si vzel nekaj časa za čebele, pa sem vse to slišal. Na splošno trdijo, da stare matice pojejo iz strahu ali zadrege. Zakaj so moje pele, res ne vem.

In še to naj povem. Roje sem delno lovil v vrše. Tako sem tudi nekega majskega dne ujel roj v vršo. Že na pogled sem ga bil vesel. Nesel sem ga v senco. Ko pa sem ga šel čez kako uro gledat, je bil še vedno nemiren. Nemiren je bil tudi še potem, ko sem ga iz radovednosti večkrat pogledal. Končno sem ugotovil, da nima matice. Pregledal sem izrojenco in dobil na satu staro matico. Ne vem, kaj je bilo tej matici, da ni odletela s svojo družino. Roj bi se bil gotovo vrnil na staro mesto, če ga ne bi bil zaprl v kletko. Tako pa sem ga pustil zunaj do noči, da se je umiril. Potem sem vzel izrojencu sat z matičniki in ga dal roju. Drugi dan so se pri roju že oglašale mlade matice. Staro matico sem pustil izrojencu, ker je imel še dosti delavne živali. Matica je namreč zalegala do konca, zato je bil izrojenc po rojenju še vedno močan.

Imam precej čiste kranjice, ki so baje bolj podvržene rojenju. Zato sem skoraj vsako leto imel na paši z njimi težave. Več rojev mi je ušlo. Letos sem jih imel doma z namenom, da bi jih pomnožil. Neki roj sem ogrebel v panj, toda čebele menda z nakazanim stanovanjem niso bile zadovoljne. Čez tri dni je roj pobegnil, opazil sem ga visoko v kostanjevi krošnji v bližini čebelnjaka. Ogrebsti ga nisem mogel, opazil pa sem, da so poslale svojo izvidnico v drug panj. Naslednji dan so se vanj same preselile.

List »Socialistično kmetijstvo in gozdarstvo« je objavilo v 20. številki lanskega letnika zanimiv prispevek o odpadanju cvetja pri črnem ribezu. Nekatere vrste te rastline so samoplodne, druge pa potrebujejo oprashačevalca; nekatere so se takoj po cvetenju osule, predvsem v nasadih v nižjih legah, kjer je ribez cvetel 6 do 8 dni, od 1. do 8. maja, ko je živo srebro padlo pod ničlo; tako je bilo v nekaterih nasadih nad 80 % škode. Eni torej krivijo pozebo, drugi pa hladno vreme, ki je preprečilo, da bi čebele izletavale.

Dokazano je, da v naših razmerah čebele lahko povečajo pridelek za 50 do 40 %, kar bi morali upoštevati. Predlog o ustanovitvi sklada za pospeševanje čebelarstva iz sredstev, dobljenih pri prodaji ribeza, je vreden premisleka. Znano je, da čebelarstvo precej nazaduje in da imamo premalo čebel, ki bi omogočale uspešno oploditev sadnega drevja. Črni ribez cvete približno v istem času kot drugo sadno drevje. Zato opažamo, da čebele malo obletavajo ribez, če je v bližini nasad sadnega drevja. Pridelovalci ribeza bi ravnali pametno, če bi v naslednjih letih sklepali s čebelarji pogodbe o postavitvi panjev v nasade ribeza v času cvetenja.

Tov. Valenčaku bi svetoval, da prečita letošnjega Slovenskega čebelarja, nadalje »Usmerjanje (dresuro) čebel na pašo« v I. delu »Sodobno čebelarstvo« in članek »S čebelami več grozdja« na strani 97, LXI letnika »Slovenskega čebelarja«.

Da bi usmerili čebele na cvetje vinske trte, so ruski vinogradniki, potem ko so se njihovi raziskovalci mnogo ukvarjali s tem vprašanjem, začeli njeno cvetje namakati v sladkorno raztopino, tako odišavljeno raztopino pa so pokladali v panje. Poleg te klaje so čebele obenem dobivale v prvih treh dneh cvetenja vinske trte vsakokrat po 100 g sladkorne vode z dodatkom klorkalcijeve raztopine, v kateri so se namakali cvetovi konkurenčnih medečih rastlin iz bližnje okolice. Klorkalcijeve raztopine naj bi čebele odvrgla od obiskovanja nezaželenih rastlin. S tem dražilnim sredstvom

so dosegli, da so čebele popolnoma spremenile smer svojega letenja.

Odišavljeno dražilno krmo so pripravili iz sladkorne raztopine v razmerju 1 : 1. Tri ure pred pitanjem so v emajlirane posode na vsak liter že ohlajene raztopine vložili po 10 latov trtnega cvetja. Za vsako družino so porabili 4 late in 400 g sladkorja. Pazili so, da je bilo v poizkusnih panjih čim manj peloda.

Uspeh? Steli so, koliko čebel je obletavalo trte, nadzirali zaloge obnožine v panjih in preverjali trgatve.

Pri nekem poskusu so 2 dni prej, preden je zacvetela trta v nekem vinogradu, ki je meril 14 ha, postavili 50 panjev.

Količina obnožine v satju je po sedmih dneh poskusa narasla povprečno za 85 %. Nenavadno je bilo, da so čebele vplivale posebno na velikost plodov. Tako je bila trgatve v vinogradih, ki so jih obiskovale čebele, za 48 % boljša kakor na parcelah, ki jih čebele niso obletavale.

Pri nadaljnjih poskusih so uporabili 88 panjev, ki so jih postavili čim bliže k vinogradom. Po opravljeni usmeritvi je obiskalo 487 čebel 5000 trt. V vinogradu, oddaljenem 1000 m, je obiskalo cvetove le 91 čebel.

500 trt, ki so jih obiskovale čebele, je dalo 145 stotov grozdja, tiste pa, ki so jih čebele zanemarjale, ker so morale do njih leteti 1000 m daleč, 40 stotov manj.

Kar velja za vinsko trto, se prav gotovo da uporabiti pri ribezu. Primerno število panjev bi bilo treba usmeriti na ribez, dovolj pa jih pustiti, da obletavajo tudi cvetje sadnega drevja.

S. R.

Koliko vitaminov potrebuje čebela. Kakor vsem živim bitjem so tudi čebelam vitamini življenjsko potrebni. Med vsebuje le sledove vitaminov, nasprotno je obnožina zelo bogata z njimi. Doslej so jih v njej dokazali 10, vsebuje pa razen tega še glavna hraniva: beljakovine, maščobe, škrob in sladkor. Izmed teh hraniv imajo za čebele vrednost očitno le beljakovine.

kajti obnožina ne more nadomestiti pogonske hrane-medu. Čebelja družina umre od lakote brez medu ali sladkorja, četudi ima velike zaloge peloda. To pa se ne bi zgodilo, če bi čebele izkoristile hraniva za energijo, ki jih vsebuje obnožina: maščobe, škrob in sladkor. Dejansko se dado s čistimi beljakovinami v veliki meri doseči učinki peloda. Če pitamo čebele, ki so se pravkar polegile in smo jih zaprli v kletko, s čistimi beljakovinskimi preparati (kazein ali albumin), se razvijejo njihove krmilne žleze in živijo dalje kakor čebele, s katerimi jih primerjamo. Celu precejšnjo zalego so take čebele lahko oskrbovale in vzredile.

Iz teh opažanj bi mogli sklepati, da vitamini za čebele niso tako zelo važni (kajti čiste beljakovine nimajo vitaminov). Toda nadaljevanje poskusov je dalo popolnoma drugačne izsledke. Če namreč s takimi čebelami, ki smo jih že kot žrke vzredili brez vitaminov, naredimo družinice in jim dodamo zalego, da jo oskrbujejo, lahko dokažemo, da pri čebelah brez vitaminov vendar trajno ne gre; te čebele ne morejo več vzrediti zalege!

Te svojevrstne ugotovitve se dado takole razložiti: pravkar polegla čebela ima v svojem telesu obilne zaloge vitaminov, ki izvirajo še iz obnožinske hrane, ko je bila še žrka. To ji zadoštuje za celo njeno življenje in omejeno lahko oskrbuje zalego. Toda brez vitaminske zaloge iz časa, ko je bila še žrka, to ne gre. Da lahko oskrbuje zalego, ji je potreben še dodatek vitamina iz obnožine ali iz obnožinskega nadomestka, ki vsebuje vitamin (mleko v prahu, kvas ali sojina moka).

Po dr. Ruttnerju, S. R.

Cebelarji na Angleškem. Urednik Tonsley trdi v British Bee Journal leta 1962, da je na Angleškem

- 44695 čebelarjev z 1 do 10 družin
- 5059 čebelarjev z 11 do 39 družin
- 263 čebelarjev z 40 do 100 družin
- 72 čebelarjev z več kot 100 družin

Med čebelarji z 1 do 10 družin sodi, da jih je okoli 50.000 takih, ki imajo 1 do 5 družin. Ta razvrstitev je najbolj tipična za vso Evropo.

S. R.

Satnice v medišču. Normalno mesto za satnice je vsekakor plodišče. Tam jih čebele, kadar živalno delujejo, hitro izdelajo in jih matica takoj zaleže. Kdor ima čas, jih lahko da tudi v medišče in jih potem prestavi v plodišče. Res je, da jih čebele v medišču prav lično izdelajo, če gre vse po sreči, celo do spodnje letvice. To je vsekakor prednost, kajti tako ne preostane nič prostora za izdelovanje trotovine ob straneh. Ko je potem izdelana predstavljena satnica zaležena, je sat v satniku veliko trdnjši. Pri ometanju tudi manj mučimo čebele, s tem da jih brskamo iz prostora med letvico in satom, kamor se rade skrijejo. Neugodnost: pride čas, ko je treba te nove sate prestaviti v plodišče. Ob dobri paši jih čebele najrajši napolnijo z medom in so potem pri točenju velika ovira, ker so zelo krhki. Če jih pa predstavimo, ne da bi jih iztočili, jih čebele v sredini izpraznijo za zalego, zgoraj pa ostane širok nezaležen rob, ki se pozneje pri točenju rad zlomi. Če izdelano satnico matica zaleže do spodnjega roba in čebele zalego še pokrijejo, obrnemo tak sat za 180 stopinj in čebele ga izdelajo, če je le nekaj paše, do njegove spodnje letvice. Tak sat je potem še trdnjši. Tako lahko obrnemo tudi starejše nedodelane sate in jih s tem okrepimo. Ko so dograjeni, jih zopet obrnemo v prvotno lego.

Po »Der Imkerfreund« 1963/8

Pridobivanje matičnega mlečka in starost matičnikov. V članku tov. A. Bukovca »Še in še o matičnem mlečku« v Slovenskem čebelarju št. 12, stran 292, se je v predzadnjem odstavku tiskarski škrtat poigral. Besedo »najmlajši« matičniki je spremenil v »najmanjši« matičnike. Napako popravljamo s pripombo, da je treba jemati mleček iz mladih matičnikov, v katerih žrka ni starejša od treh dni. Takrat je mleček najgostejši in tudi najbolj učinkovit. Če računamo še razvoj jajčeca tri dni in matične žrke tri dni, jemiemo mleček iz matičnikov šesti dan po tem, ko je zalegla matica prazne celice. Zelo važno je, da so matičniki enako stari, kajti sestavine mlečka se neprestano spreminjajo in so skoro vsako uro drugačne. Mleček iz matičnikov lahko iztisnemo naravnost na dobro kristaliziran med ali pa ga pobereemo iz njih s posebno žličko iz plastične mase. Ličink pri tem ni treba

odstranjovati, ampak jih pomešamo obenem z mlečkom. Za en gram matičnega mlečka je treba šest do sedem takih matičnikov. Mleček dobro pomešamo z medom, potem pa ga spravimo v lončke iz temnega stekla. Hranimo jih v hladnem in temnem prostoru, najbolje v hladilniku. Če hočemo, da bo učinek večji, dodamo lahko še kak dekagram cvetnega prahu. V barvaste lončke gre približno 10 do 15 dkg medu.

Mlado nezalezano satje. Mlado satje ostane večkrat prvo leto nezalezano. Vzroki za to utegnejo biti različni. Poslabšanje pašnih razmer ali pa dvomljivo poreklo voska, iz katerega so bile izdelane satnice. Jeseni pa čebele tako satje po robovih celic obložijo z zadelavino. Če so iz takih satov pobrale tudi ves med, jih matica naslednjo leto nerada zaleže. Da bi odpomogel tej nevšečnosti, spomladi, preden z mladim satjem razširjam gnezdo, skrajšam celice vseh takih satov. To delam z vilicami tako, ko da bi odkrival medeno satje, le globlje posegam. Na ta način skrajšam celice za dve tretjini. Paziti pa je treba, da ostane dno celic, to je bivša satnica, nepoškodovano. Satje obrezujemo ob hladnem vremenu. Takrat gre delo hitro od rok, ker je še krhko. Če je že toplo, se rado mečka.

Od tako obdelanega satja bomo imeli dvojno korist. Tudi če so pašne razmere le za silo ugodne, bodo čebele take sate hitro popravile. Matica pa jih bo takoj zaleгла. Če pa dodamo sat neobrezan, ostane kljub pomanjkanju prostora v panju še dolgo prazen in učinkuje kot ložilna deska. Druga korist pa je v pridelku voska, ki je skoraj brez vsakih drugih primesi.

Narobe

Obletavanje brez in orehov. Brezo ob cvetenju čebele le redkokdaj obiskujejo. V zadnjih desetih letih sem jih videl le dvakrat pri tem delu. Prvikrat sem jih opazil, kako nabirajo obnožino na njej leta 1956, ko je po dolgotrajnem aprilskem deževju nastopilo prvega maja izboljšanje vremena. Takrat šele so zacvetele češnje, breskve in borovnice. Prav takrat pa je zacvetela tudi breza. Prva dva dneva so nabirale čebele obnožino, kjerkoli jim je bila dosegljiva. Takrat je bila dobra tudi z breze. Nadaljnje dni pa breze niso več

obiskovale, tem bolj pa so bile marljive na češnjah.

Preteklo leto pa sem zasledil na neki brezi čebele, ki so v velikem številu marljivo polnile koške z obnožino. Čeprav je bilo v majhni razdalji še več brez v cvetju, so ostale vse brez obiskovalk. Ali ni na vseh brezah enak cvetni prah ali pa je nudilo prvo drevo poleg obnožine tudi medicino? Niti eno ali drugo nam ni znano. Čebele so pa gotovo imele vzrok, da so delale razliko.

Podobno se dogaja z orehom. Tudi tam nabirajo cvetni prah, vendar ne vsako leto. Ali jim je včasih potreba večja ali kaj, tega ne vem. Preteklo leto pa so spet več dni obletavale orehove abranke.

Narobe

Čebele javljajo radiaktivnost. Po eksploziji atomskih in vodikovih bomb pa tudi v okolici atomskih tovarn se pojavljajo, kakor je znano, radiaktivni delci. Med njimi je treba omeniti zlasti izotop stroncij 90, ki se obori na rastline ali na zemljo. Čebele pa imajo posebno zmožnost, da lahko takoj sprejemajo s hrano iz rastlin sledove pričujočega stroncija in ga v sebi kopičijo. Zato so v okolici severnoameriških atomskih tovarn postavili panje. Opremljeni z Geigerjevimi števci posredno alarmirajo, če je kopičenje atomskih odpadnih produktov doseglo določeno stopnjo nevarnosti.

Po »Die Biene« 1961/2, S. R.

Ušice na borih. Ušice na mladih poganjkih borovcev sem našel lani v začetku junija. V dopoldanskih urah so čebele trumoma letele proti gozdu. Zanimalo me je, če med smreka ali kaj. Kljub skrbnemu opazovanju na smrekah nisem zasledil nobene čebele, nač pa je prihajalo šumenje iz sosednjih borovcev. Na mladih drevesih, ki imajo veče do tal, sem opazil čebele, ki so sedale po mladih poganjkih. Tam sem videl tudi razmeroma velike do 6 mm dolge krilate ušice. Na mladih iglicah pod ušicami pa so se svetlikale sladke kapljice. Kot se mi zdi, so vsebovali izločki ušic le nezaten odstotek sladkorja. To sklepam po tem, ker se v mediščih ni kar nič poznalo, kljub temu da so letale čebele v gozd skoro dva tedna.

Narobe

VABILO

na XIII. redni občni zbor

Zveze čebelarških društev za Slovenijo v Ljubljani,

ki bo 17. maja 1964 ob 8.50 dopoldne v Ljubljani

v dvorani Komunalnega zavoda za socialno zavarovanje, Miklošičeva 24

Dnevni red

1. Otvoritev občnega zbora, volitev delovnega predsedstva, zapisnikarja in dveh overovateljev zapisnika, kandidacijske, volilne in verifikacijske komisije.
2. Poročilo upravnega odbora.
3. Poročilo nadzornega odbora.
4. Razprava o poročilih.
5. Potrditev letnega proračuna.
6. Predlog o razrešnici.
7. Volitev upravnega in nadzornega odbora.
8. Sprejem delovnega programa za prihodnje leto v okviru sedemletnega programa.
9. Potrditev proračuna.
10. Spremembe pravil in sprejem pravilnika o odlikovanjih.
11. Predlogi in pritožbe društev.
12. Razno.

Če občni zbor ob določeni uri ne bo sklepčen, bo po členu 8. Zvezinih pravil čez pol ure na istem kraju in z istim dnevnim redom drugi občni zbor, ki bo veljavno sklepal ob vsakem številu navzočih delegatov.

Morebitne predloge in pritožbe za občni zbor naj pošljejo društva upravnemu odboru Zveze vsaj 7 dni pred občnim zborom. Delegatom naj izdajo poverilnice. Na vsakih 50 članov imajo pravico do enega delegata. Zveza upošteva kot člane samo tiste čebelarje, ki so plačali naročnino za naš list.

Člani glavnega odbora, ki se bodo udeležili en dan prej plenarne seje, in pa delegati, ki nameravajo prenočiti v Ljubljani, naj nam sporoče to do 10. maja, da jim bomo lahko priskrbeli prenočišča.

V Ljubljani, dne 30. aprila 1964.

Tajnik:
Franc Cvetko, l. r.

Predsednik:
Valentin Benedičič, l. r.

ZAPISNIK

8. redne seje upravnega odbora ZČDS dne 26. marca 1964. Predsednik se je najprej spomnil umrlega Josipa Kobala, katerega spomin so odborniki počastili z enominutnim molkom. Čebelarstvo društvo Ljubljana je na svojem rednem občnem zboru dne 15. marca t. l. sklenilo predlagati Zvezi, da se odlikuje tovariš Josip Kobal za nesebično delo za napredek slovenskega čebelarstva v redom Antona Janša I. stopnje. Predlog je odbor Zveze soglasno sprejel. Odbor je sklenil, da vrne lesno industrijsko podjetje Vrhnika Zvezi 1.600.000 dinarjev, ker je prelomilo pogodbo in ne bo več izdelovalo panjev. Tečaj za mikroskopiranje bo 24. in 25. aprila. Do 26. marca t. l. je pristopilo 625 novih članov. Vse dolžnike je treba poklicati na razgovor o odplačilu dolga. Tovariš Majcen in Cvetko sta določena, da pregledata Rojčev čego in naredita z njim končni obračun. Na več strani smo poslali vloge, da bi dobili dotacije za izvajanje 7-letnega plana za razvoj čebelarstva. Čebelarska družina Breznica na Gorenjskem bo obnovila bivši čebelnjak Antona Janše in prosi za podporo. Dr. Tomašec iz Zagreba nas je obvestil, da so tudi tamkaj ustanovili čebelarsko organizacijo, katere predsednik je on. Mariborsko čebelarsko društvo je predložilo tov. Kirarja za odlikovanje z redom Antona Janša II. stopnje. Gospodarska zbornica v Celju je povabila našo Zvezo in več drugih čebelarskih organizacij na skupni sestanek, kjer so se dogovorili, kako bodo organizirali opravevanje sadnih plantaž in drugih kulturnih rastlin. Zvezo je zastopal tovariš predsednik. Ustanovni občni zbor Saveza pčelarskih organizacij Jugoslavije je bil 22. marca t. l. v Beogradu. Zvezo sta zastopala predsednik in urednik. Tov. predsednika so izvolili za prvega podpredsednika. Knjižnice zaradi nepopolnih seznamov še nismo prevzeli. Poročila Zvezinih delegatov na občnih zborih čebelarskih društev so izredno zadovoljiva. Članstvo narašča. Od vseh odlikovancev naj zbere tajnik doprsne fotografije, ki jih bomo ob priložnosti s primerno dokumentacijo objavili v Slovenskem čebelarju in še v posebnem albumu. Veliko pozornost naj posveča Zveza vzgoji čebelarskega naraščaja s čebelarskimi krožki po šolah.

PRESEDNIKOM IN TAJNIKOM DRUSTEV

Konec marca t. l. smo poslali skupščinam občin tole priporočilo:

»Gospodarske in tudi negospodarske organizacije v SFR Jugoslaviji sestavljajo sedemletne programe razvoja svojih dejavnosti. Tudi naša organizacija je izdelala sedemletni program za razvoj čebelarstva v okviru kmetijskega plana SR Slovenije. Republiški sekretariat za kmetijstvo je osvojil naš program, ki pride pred republiško skupščino. V naprednem kmetijstvu po svetu imajo danes čebelarstvo za nepogrešljivo v rastlinski, zlasti pa v sadjarski in semenarski proizvodnji.

Pri izbiranju in urejanju podatkov čebelarstva ter pri primerjavi teh podatkov s podatki programa razvoja sadjarstva smo med drugimi ugotovili tole:

V SR Sloveniji imajo individualna čebelarstva okrog 80.000, podjetje »Agromelč pa okrog 10.000 čebeljih družin. Po programu bo do leta 1970 naraslo skupno število čebeljih družin na 150.000. Po republiškem sadjarskem programu bo potrebnih leta 1970 za opravevanje že okrog 190.000 čebeljih družin in jih bo kar okrog 60.000 premalo. Pri tem pride pet družin na 1 ha, kar je minimalno število za intenzivno opravevanje v naših vremenskih razmerah. Če bo opravevanje v zvezi z ostalimi agrotehničnimi ukrepi pravilno izvršena, pričakujemo v l. 1970 v SR Sloveniji pridelek 21.548 vagonov različnega sadja, od tega 5483 vagonov z družbenih plantaž. Individualno sadjarstvo bo udeleženo na tej proizvodnji še vedno s približno 16.000 vagoni. Zaradi tega je treba sestaviti za vsako občino realen program razvoja čebelarstva, da bo mogoče ugotoviti, kje bo dovolj oziroma višek in kje premalo čebel za opravevanje. Analiza podatkov namreč kaže, da bodo potrebni zlasti za družbene plantaže večji dovozi čebel. V našem čebelarskem glasilu, ki izhaja redno vsakega prvega v mesecu, bomo objavljali letno izvrševanje programa razvoja za naslednje leto. Opozarjali bomo na probleme, ki se bodo pojavljali na tem področju, in predlagali ukrepe za njihovo urejanje. Čebelarska društva in občine bodo iz glasila lahko črpale snov za sestavo občinskih programov razvoja čebelarstva.

Danes vam pošiljamo posebej po pošti prvo številko Slovenskega čebelarja, v kateri je objavljen tudi program razvoja čebelarstva v SR Sloveniji za obdobje 1964—1970. Naša društva imajo navodila, da sodelujejo z občinsko kmetijsko in veterinarsko službo pri sestavljanju programov razvoja čebelarstva v občinah. Nekatera društva so skupaj z občinami to nalogo že opravila.

V kolikor se boste odločili, da naročite naše glasilo »Slovenski čebelar«, vas prosimo, da nakažete naročnino v višini 1200 din letno na naš tekoči račun pri NB 600-14/605-116, nakar vam bomo poslali še ostale letošnje številke.

Tajnik:
F. Cvetko, l. r.

Predsednik:
Val. Benedičič, l. r.

USTANOVITEV »SAVEZA PČELARSKIH ORGANIZACIJA JUGOSLAVIJE«

Dne 22. marca t. l. je bila v Beogradu ustanovna skupščina Saveza pčelarskih organizacija Jugoslavije. Našo Zvezo sta zastopala predsednik Valentin Benedičič in odgovorni urednik Slovenskega čebelarja prof. Edi Senegačnik. Na ustanovni skupščini so bile zastopane čebelarke organizacije iz vseh šestih republik. Kot gostje so prisostvovali tudi člani upravnega in nadzornega odbora »Društva pčelara Socialistične republike Srbije«, tako da je bila dvorana Kluba službenika robnog prometa Beograd, Moša Pijade br. 9, kjer je bila ustanovna skupščina, povsem zasedena.

Skupščino je vodil član iniciativnega odbora tov. Boža Petrović. Z odobravanjem so bila soglasno sprejeta pravila, osnovana na načelih, ki smo jih sprejeli na sestanku predstavnikov hrvatskih, srbskih in slovenskih čebelarjev v Ljubljani 14. decembra 1963. Po teh načelih delajo ter pripravljajo in urejajo gradivo za postavljene naloge posamezni člani upravnega odbora iz ene ali več republik na podlagi sejnih sklepov. Urejeno gradivo oziroma predlogi se pregledajo na seji, nakar jih posreduje sekretariat Saveza pristojnim zveznim oblastnim organom. Na ta način je odvisna delavnost Saveza od vseh članjenih republikih čebelarskih organizacij oziroma njihovih zastopnikov. Glede na tak sistem dela ni nujno, da bi morala

biti članarina visoka. Za leto 1964 je bila določena v obliki pavšala in se ravna po moči posameznih čebelarskih organizacij v republikah. Za srbsko in slovensko čebelarsko organizacijo znaša po 50.000 dinarjev, za ostale organizacije po 20.000 din. Predsednik naše čebelarske organizacije je imel tudi kratek referat o tezah za sestavo programa sedemletnega razvoja čebelarstva v SFR Jugoslaviji. Po en izvod tega referata so prejeli tudi predstavniki čebelarskih organizacij iz ostalih republik.

Iz tajništva ZČDS

OPRAŠEVANJE SADNIH PLANTAŽ V CELJSKEM OKRAJU

Gospodarska zbornica v Celju je sklicala dne 20. marca 1964 sestanek zastopnikov kmetijskih in čebelarskih organizacij, da se dogovorijo, kdo bo postavil čebelje družine v cvetoče plantaže in pod kakšnimi pogoji.

Navzoči zastopniki desetih kmetijskih organizacij okraja Celje, Agromela, Zveze čebelarskih društev Slovenije ter čebelarskih društev Celje in Krško so se sporazumeli, da bodo postavile čebelarske organizacije v sadne in v ribezove plantaže ob cvetenju svoje čebelje družine proti plačilu 2000 dinarjev za panj. Poleg tega pa bodo kmetijske organizacije preskrbele tudi prevoz panjev. Po dogovoru bo Mirošan, čebelarski obrat Agromela, postavil svoje panje v plantaže v področju Savinjske doline, Slovenskih Konjic, Sentjurja in Šmarja, čebelarska društva in družine pa pod enakimi pogoji v sadne plantaže zasavskega področja, v ribezove plantaže na Kozjanskem ter manjše plantaže ostalih predelov.

Pozdravljamo to pobudo in ukrep Gospodarske zbornice v Celju, da tako skrbi za opráševanje plantaž in da išče ob sodelovanju vseh čebelarskih organizacij najboljše možnosti oprášitve.

Tako prihajamo končno tudi pri nas do tega, da morajo lastniki plantaž plačevati čebelarje, ki pripeljejo svoje čebelje družine za opráševanje.

Čebelarske organizacije pa bodo morale zaradi tega slediti razvoju plantaž, sodelovati s kmetijskimi organizacijami njihovega področja in skrbeti za zadostno število čebeljih družin.

Jožko Šlander,

JAKOB KRESNIK — SEDEMESEETLETNIK

V čebelarških organizacijah imamo še vedno nekatere vztrajne in neutrudne delavce, ki se nesebično trudijo za napredek čebelarstva. Prav je, da jim v našem glasilu izrečemo javno pohvalo in priznanje.

Celjsko čebelarško društvo ima v svojem ožjem odboru takega agilnega tovariša. To je Kresnik Jakob, upokojenec,

ki praznuje letos 70-letnico svojega življenja. Tudi njemu ni potekala življenjska pot samo v veselju, ampak tudi v skrbeh in v žalosti, saj mu je prizadejal okupator obilo gorja.

Pred vojno še ni čebelaril, pač pa se je v prostem času z ljubeznijo ukvarjal s sadjarstvom in vrtnarstvom. Njegova sinova Rajko in Miha pa sta bila vneta čebelarja začetnika, ki nista zamudila nobene priložnosti za izpopolnitev čebelarškega znanja.

V idilično družinsko življenje je neusmiljeno udarila okupatorjeva sila in ga uničila. Kresnikova družina je bila vedno narodno zavedna, zato sta se njegova sinova med prvimi vključila v osvobodilno borbo. Oba so mu Nemci ustrelili, njega in ženo pa odpeljali vsakega v drugo taborišče. Zaplenili so jim vse premoženje, premičnine pa razprodali. Ker sem bil njegovim fantom nekaj »čebelarški boter«, sem po ovinčkih kupil njihove čebele, da jih ohranim, dokler se starši ne vrnejo. Jaka mi je večkrat pisal iz taborišča. Bil sem prepričan, da se bo vrnil. Zena je v tabo-

rišču Auschwitz umrla, on pa se je žalosten in potrj vrnil v osvobojeno domovino, v svoj samotni domek.

Edino, kar mu je ostalo, so bile čebelice njegovih ustreljenih sinov. In takrat je Jaka sklenil, da bo ohranil dediščino svojih fantov in v njihov spomin postal kolikor se le da dober čebelar. To je po vztrajnem prizadevanju in učenju tudi dosegel.

Takoj se je pridružil čebelarški organizaciji in zaradi delavnosti so ga izvolili v ožji odbor čebelarškega društva Celje, kjer že preko 15 let vestno opravlja tajniške posle.

Ko si je društvo osnovalo svoj kader predavateljev, je pritegnilo tudi njega. Danes je med najbolj popularnimi predavatelji. Prevzel je tudi organizatorično delo in je pretežno njegova zasluga, da je celjsko čebelarško društvo eno najboljših. Skoraj ni nedelje, da bi ga našel doma, ker ima strokovno predavanje pri tej ali oni čebelarški družini.

Ker so njegova predavanja prežeta s toplo ljubeznijo do čebel in temelje na teoriji in praksi, je zelo priljubljen in zaželen predavatelj ne samo v celjskem čebelarškem društvu, ampak tudi v obmejnih predelih Hrvaške.

Celjska občina je v počastitev spomina njegovih padlih sinov imenovala ulico, ki pelje mimo njegove hiše — »Ulico bratov Kresnikov«. Čebelarji pa mu njegovega prizadevanja za napredek čebelarstva ne moremo poplačati drugače kakor s toplo hvaležnostjo in s spoštovanjem.

Kot nesebičen človek in čebelar rad tudi gmotno pomaga začetnikom, pa tudi tistim čebelarjem, ki jih je zadela nesreča. Saj je moral sam preboleti marsikateri udarec nesrečne usode. Pa nikar ne mislite, da je zaradi tega kakšen godrnjav in zagrenjen starec! Kljub sedemdesetim letom je prijeten, družaben in mladostno živahen tovariš.

Iz srca mu želimo, da bi ostal še dolgo čil in zdrav med nami ter še naprej tako pridno vzgajal čebelarški rod in skrbel za napredek društva. Čestitkam pa se pridružuje tudi Zveza čebelarških društev Slovenije, ki želi slavljencu v imenu vseh slovenskih čebelarjev še mnogo let življenja in uspehov pri delu za napredek našega čebelarstva.

Blaž Kantušer

TONE ZAVIRSEK

Završek je bil tudi član zelene bratovščine, saj so ga povsod poznali pod imenom »Čikavski Tonček«.

ANDREJ PUSAVER

Kot mlad fant je začel službovati pri gozdni upravi. V tej službi je drvaril in žgal oglje, dokler niso v Šegi pri Makolah odprli premogovnika. Tedaj se je zaposlil pokojni Andrej v rudniku, kjer je ostal do svoje prerane smrti. Da je bil rajni skromen in delaven človek, priča že to, da si ni izbiral in pogosto menjal službe. Vedel je pač, da imajo dobrega in zanesljivega delavca povsod radi ter da ga spoštujejo. Bil je tudi posestnik manjšega, a lepo urejenega posestva.

Pred šestimi leti si je nabavil čebele, ker je želel, da bi kot upokojenec čebelaril. Pridno je prebiral naš strokovni list, da bi se čim bolj izpopolnil in da bi postal dober čebelar. Smrt pa mu je prekrizala račune.

Na srečo se je zanimal za čebele tudi njegov sin Jože, ki jih oskrbuje sedaj po očetovi smrti. Vrzal, ki je nastala v

naših vrstah s smrtjo Pušaverja Andreja, je tako izpolnil sin Jože, ker je že postal naš član.

Tebi, dragi Andrej, naj bo lahka zemlja, ki se ji nisi nikdar odtujil. Mi čebelarji tovariši Te bomo ohranili v lepem spominu.

ALBIN LONGO

Člane čebelarke družine Leskovec pri Krškem je pretresla žalostna vest, da je umrl za srčno kapjo tovariš Albin Longo. V najlepši moški dobi 52 let mu je prenehalo utripati blago in plemenito srce. Dne 2. XI. 1963 smo ga pospremili na njegovi zadnji poti na pokopališče Videm-Krško, kjer je našel svoje zadnje bivališče.

Tov. Albin je zagledal luč sveta sredi Krškega polja v prijazni vasi Veliki Podlog. Tu je dorastel in se usposobil za trgovca. Vse do svoje smrti je bil poslovodja v kmetijski zadrugi Videm-Krško. Bil je velik idealist, ljubitelj vsega lepega, predvsem cvetlic, petja in glasbe. Po drugi svetovni vojni si je nabavil čebele, ki se jih je oklenil z vso ljubeznijo. Bil je delaven član čebelarke organizacije. Kot tajnik čebelarkega društva Krško polje je bil pripravljen dati vse svoje sile in sposobnosti za napredek čebelarstva. Toda to mu ni bilo usojeno. Sredi najlepših načrtov je moral umreti. Čebelarstvo Krško polje je izgubilo z njim požrtvovalnega tajnika in težko bo prebolelo njegovo izgubo. Mi čebelarji, člani čebelarke družine Leskovec pri Krškem, pa smo izgubili svojega prijatelja, ki je res zaslužil ime tovariš. Kot tak nam bo tudi ostal za vedno v svetlem spominu.

Zapustil je ženo in dva otroka. Tudi mi čebelarji smo se težko poslovili od njega. Zelimo, naj mu prerani grob pre-raste cvetje, ki ga je v življenju tako ljubil.

POROČILO ZA MAREC

V začetku marca je spet nastopilo zelo hladno vreme, ki je trajalo do konca druge dekade. Snežilo je. Veliko snega je zapadlo predvsem v jugovzhodni Sloveniji. S prvim dnem pomladi pa se je začelo prav toplo in tudi deževno vreme. Najhladnejša opazovalnica je bila Dražgoše-Škofja Loka (srednja mesečna temperatura $-2,6^{\circ}\text{C}$), najtoplejša pa Skofije pri Kopru (srednja mesečna temperatura $-6,1^{\circ}\text{C}$). Nasprotno je imelo najnižjo dnevno temperaturo opazovalnica Prosenjakovci-Murska Sobota (-11°C , 17. III.), najvišjo pa Lovrenc na Dravskem polju (17°C , 26. III.).

Marca so čebele razmeroma malo izletavale in to skoraj samo v zadnji mesečni tretjini. Tedaj so prinesle v panje tudi prvo obnožino z jelše in leske, ki večinoma nista pozebli, s teloha, zvončkov in z drugih zgodnjih spomladanskih cvetlic. Poraba hrane je normalna. Mrtvic ni veliko. Čebelje družine so bolj zdrave kakor preteklo leto in so dobro prezimile. S spomladanskim razvojem se čebelarji ponekod pohvalijo, drugod pa ne.

Dražgoše-Škofja Loka: Družine so povprečno prezimile, spomladi pa slabo napredujejo, ker lansko jesen niso imele obnožine, hladen sušec pa jim tudi ni dovolil, da bi jo brale.

Skofije pri Kopru: Letošnja pomlad je pri nas za čebelarstvo zelo neugodna. Hladen marec zadržuje razvoj rastlin in čebel.

Kraj opazovalnice	Donos ali poraba v			Skupno pridobil ali porabil dkg	Srednja mesečna toplotina $^{\circ}\text{C}$	Dnevi			Sončni sij v urah
	I.	II.	III.			izletni	deževni	s snežno odejo	
	mesečni tretjini dkg								
Breg—Tržič	- 30	- 40	- 60	-150	+ 3,4	6	7	11	57
Dražgoše—Šk. Loka	0	- 10	- 60	- 70	- 2,6	2	10	26	26
Zerovnica—Postojna	- 75	- 75	- 70	-140	—	9	12	16	51
Rogatec	- 10	- 10	- 50	- 70	+ 2,6	5	7	5	23
Lovrenc na Pohorju	- 15	- 60	-105	-180	+ 1,5	9	7	19	40
Selnica ob Dravi	- 22	- 46	- 48	-116	+ 1,3	6	6	5	35
Lovrenc na Drav. polju	- 20	- 50	-115	-185	+ 2,3	12	6	14	64
Cezanjevci—Ljutomer	—	- 60	-100	-160	+ 2,6	6	9	9	43
Bučkovci—Videm ob Ščavnici	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Prosenjakovci—M. Sobota	- 50	- 40	- 50	-140	- 2,4	10	11	19	57
M. Polana—Lendava	- 55	- 50	- 35	-140	—	3	2	16	85
Svibnik—Crnomelj	—	—	—	—	—	—	3	—	—
Iška vas	—	- 50	- 50	-100	—	16	0	11	41
Skofije pri Kopru	- 41	- 54	- 61	-156	+ 6,1	0	0	0	86
Pušča—Bistra	- 40	- 50	- 60	-150	+ 4,5	7	3	8	35
Povpreček	—	—	—	-155,6	—	—	—	—	—

V OCENO SMO PREJELI

Dipl. Landw. Rudolf Kiffmann: Metuljnice (Papilionatae, vstevši detelje na polju). Schmetterlingsblütler (Papilionatae, einsch. kleeartige Ackerfütterpflanzen, Freising-Weihenstephan, 1957), 65 strani. Dobavlja pisec dipl. agr. Rudolf Kiffmann, Graz/Steierm., Geidorfgürtel 34, Avstrija.

Imenovani znani strokovni pisec je izdal že 1957. leta zelo praktičen in uporaben ključ za določanje stročnic v nerazevelem in razevelem stanju, zasnovan na zunaj podobno kakor njegov ključ za določanje najvažnejših trav v kmetijstvu, ki smo ga že ocenili na tem mestu. Zgoraj navedena drobna knjižica žepnega formata obsega poleg teksta še 150 risb, ki zelo jasno in natančno pokažejo vsa znamenja in opozorijo na vse podrobnosti, po katerih lahko med seboj razločujemo in spoznavamo vse za kmetijstvo in čebelarstvo važne vrste stročnic.

Knjižica vsebuje dva ključa in sicer ključ za določanje stročnic v nerazevelem stanju in ključ za določanje stročnic v razevelem stanju. Vsak od njiju obsega po devet skupin, ki se pri nerazcevelih stročnicah prepoznavajo v glavnem po različni obliki listov in listkov, pri razevelih pa po različno oblikovanih cvetovih in plodovih.

Neprecenljive vrednosti je to, da so prav vsa spoznavna znamenja podrobno in natančno narisana pri sleherni vrsti stročnice, tako da je res skoraj nemogoče, da bi se zmotili, ko določamo in ugotavljamo neznane vrste.

Ker so stročnice najboljše krmne rastline, hkrati pa še medeče, je tudi za vsakega čebelarja važno in koristno, da jih spozna in pozna.

Zato si bo z veseljem kupil to knjižico, če le obvlada toliko nemški jezik. Za dijake in študente kmetijskih šol je pa naravnost nepogrešljiv učni pripomoček.

Prof. ing. Vinko Sadar

DRUSTVOM IN DRUŽINAM

svetujemo, naj se pogovore s turističnimi društvi, ki jih je Sloveniji okoli 50, o nakupu naših barvnih razglednic panjskih končnic. Imamo jih v serijah po 10 v ličnih belih kuvertah z napisi. Tuji radi segajo po njih, ker predstavljajo našo

slikovito in romantično čebelarstvo preteklost. Dajemo primeren popust v višini 5 do 25 %. Cena eni seriji je 500 din. Tudi stare letnike Slovenskega čebelarja od leta 1949 dalje imamo na voljo po znižanih cenah. Pionirskim čebelarstvom krožkom dajemo brezplačno letnike do 1960. Ne zamudite te ugodne priložnosti in naročite jih s potrdilom čebelarstva družine, društva ali šole.

Uprava

PREVAŽEVALCE ČEBEL

na hojevo pašo v predele krajevnega odbora Lovrenc na Pohorju obveščamo, da se zaradi pravilne in enakomerne razporeditve pripeljanih čebel čimprej prijavijo čebelarstvi družini Lovrenc na Pohorju.

Čebel. družina Lovrenc na Pohorju

ZAMENJAM

betonsko železo za prazne ali naseljene AZ-panje. Franc Rupar, Suha 8, Skofja Loka.

KUPIM

večji čebelnjak, vago in prazne AZ-panje novejšega sistema. Živa Tabački, Zrenjanin, Žarka Zrenjanina 88.

PRODAM

10 naseljenih AZ-panjev in čebelnjak za 30 AZ-panjev. Viktor Cibašek, Gmajnica 1, Komenda.

PRODAM

skoraj nov čebelnjak za 10 AZ-panjev. Oglod pri osnovni šoli Črni vrh nad Polhovim gradcem. Rihar, Rožna dolina cesta XVII/7-a.

PRODAM

35 naseljenih AZ-panjev z mladimi maticami, nekaj praznih AZ-panjev, dva zlozljiva čebelnjaka in ves čebelarstvi pribor. Naslov v upravi lista.